

prosvetni delavec

JOŽE ZUPANČIČ

Prizadeto šolsko leto

Ko te dni posamezniki ali skupine v javnosti ali v šoli preso-
jajo šolsko leto, ki ga končujemo,
ocene niso preveč ugodne. Še hu-
jše. Nekatere so prav slabe in pe-
simistične. Odvisne so predvsem od
tega, kaj kdo presoja, in kar je zelo
pomembno, iz katerega zornega kota.
Pri tem je zanimivo dvoje. Najprej
tisto, že uveljavljeno in znano, da Slo-

venci, kljub težnji k drugačnosti
še zmeraj nagibamo k negativnim
ocenam. Pohvalimo malo – za obli-
ki, grajamo in obsojamo na veliko,
za čim večjo rano. Nekaj drugega
pa je sam namen presojanja. V pre-
teklosti smo ob monolitnosti spoz-
nali manjše strokovne nesporazume
in nasprotja, zdaj so se pojavila še
politična, toda bolj groba, žaljiva

in polna nabuhlega besedovanja;
ob tem gre bolj za presojanje člo-
veka, kot za misli, delo, načela,
stališča idr. Toliko različnih mnenj
o šolstvu, kot jih je dandanes, še
ni bilo. Žal so med njimi le redka,
ki se dvignejo nad človeka, nad po-
pulizem, na primerno človeško raven.
In takšno presojanje je prizadelo
šolsko polje. Lahko rečem, da uniču-

jemo še tisto, kar lepo uspeva in
raste.

Naše slovensko šolsko polje
ocenjujem, mogoče je to prese-
netljivo, kar ugodno. To bom
skušal opisati in ovrednotiti ob
nekaterih dogajanjih.

Šola je bila, je in bo zame živ
organizem, v katerem nikoli niso
veljala toga in administrativna
merila. Če je kdo menil, da je
kje kaj slabega (če gre v tem
primeru za učitelje, učence ali
kaj drugega, ni pomembno), je
to v nekem drugem okolju zago-
tovo urejeno bolje, manj slabo
ali pa je celo obrobna zadeva.
Skratka, nič ne velja za vse. Os-
novno šolsko trdim, da pride na
eno slabo stvar deset dobrih. In
v tem je naše prvo preklestvo.

Vidimo posamezna drevesa, ne
pa gozda. Verjetno je res, da
presojamo celoto (monolitna
preteklost) tudi še dandanes (na-
staja obdobje individualistov), in
to se kaže tudi v zbornicah: raje
rečemo, zaradi posameznikov,
da moramo vsi popravljati na-
pake, čeprav natančno vemo,
kdo jih dela. Zaradi te večine, ne
zaradi nekega pedagoškega nor-
mativizma, sem prepričan, da
večina dela v naših šolah dokaj
uspešno. Zato so uspehi šol do-
bri, boljši kot v marsikateri so-
sednji ali oddaljeni deželi, po ka-
teri se tako radi zgledujemo.

Nekaj hudo narobe je v našem
šolstvu, so povedali in zapisali
številni posamezniki ob dijaških
in učiteljskih stvarkah. Pa je res
tako? Niti na misel mi ne pride,
da bi zagovarjal oblast ali obsojal
dijaške in učiteljske stavke.
Oboje ima v sebi kopico pozitiv-
nih nabojev; na nekatere bom
skušal opozoriti.

Najprej nekaj o dijaški stavki.
Mnenja so različna. Razumljivo,
tudi skrajnostna. Sam sem imel
v teh dogajanjih, milo zapisano,
čudno vlogo, ki me je prizadela,
prebudila in hkrati opogumila.
Prizadet sem bil kot učitelj. Do-
mišljal sem si, da se z dijakom
kaj dobro razumem, naenkrat pa
sem ugotovil, in to po mnogih
letih učiteljevanja, da jih ne
razumem in ne poznam povsem
in da me končno niti nimajo tako
radi, čeprav so me na to številni
starejši kolegi že opozarjali. To
razočaranje, navsezadnje nad
samim seboj, me je najprej gnalo
v razmišljanje, da je najbolje
oditi iz učiteljskih vrst. Čustveno
sem bil čisto na tleh. Pa ni trajalo
dolgo. Samokritično sem ugotov-
il, da je bilo opozorilo pravo-
časno, da je treba več storiti za
dijake, ki v zdajšnjem času do-
življajo drugačne stresse kot so
jih pred desetimi leti, da so zdaj
potrebne drugačne oblike sodelo-
vanja in razumevanja, priprav-
ljenost za izboljševanje pa je na
obeh straneh. In tu je prva.

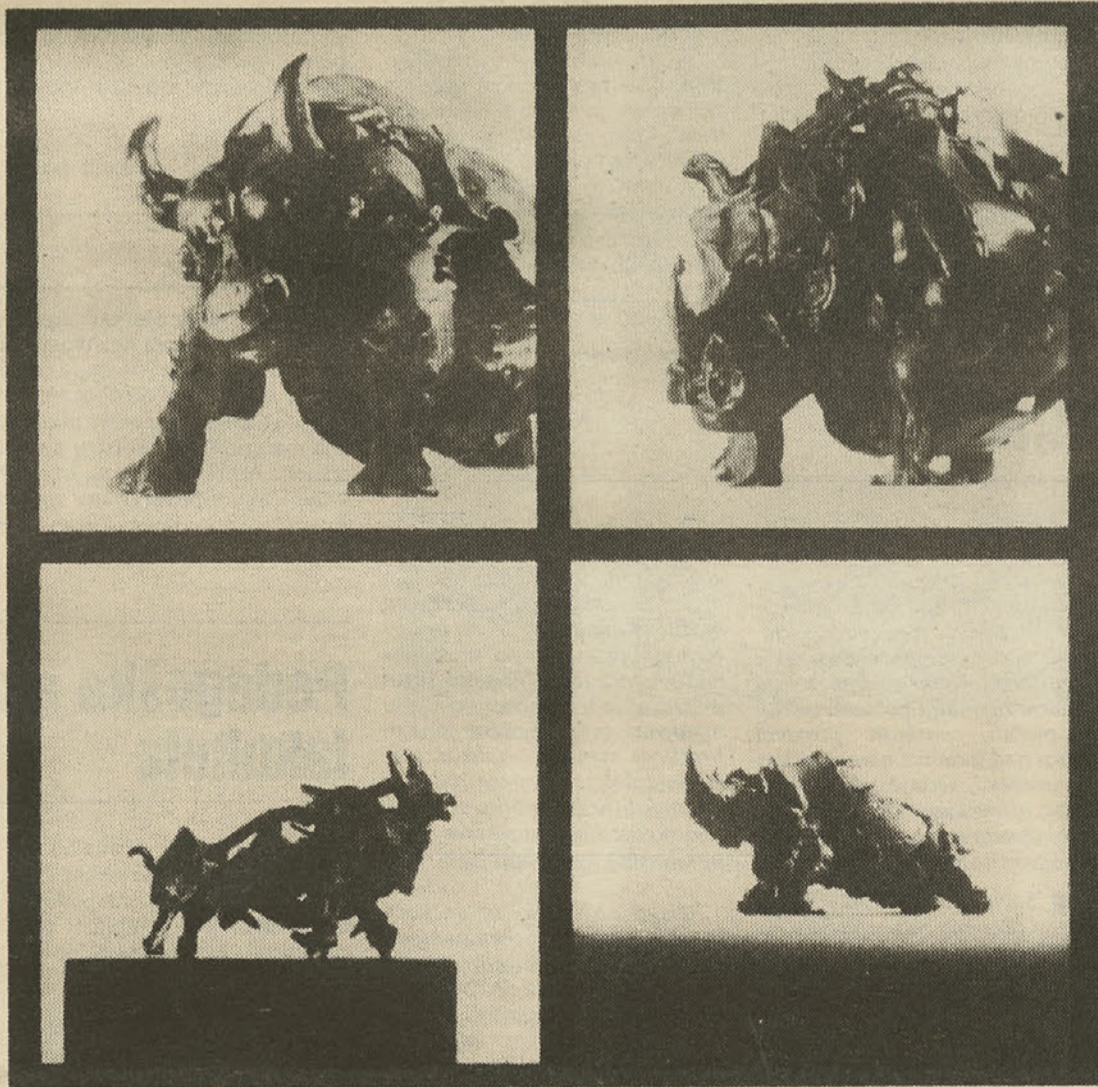
resda skicirana, pozitivna stran
dijaške stavke.

Zavedel sem se kot ravnatelj.
Prepričan sem, da sem v šoli storil
vse: s prvošolci sem se pred 1.
septembrom pogovarjal kar tri-
krat(!), tako da so bili z zade-
vami pravočasno seznanjeni. Ni-
sem pa storil vsega v zbornici.
Res je, da je bilo več objektivnih
(samo opravičilo?) razlogov. Ne-
kaj kadrovskih težav, veliko me-
njav učiteljev itn. je povzročilo
več dilem, teh pa nisem znal pravo-
časno odpraviti. Na to so di-
jaki opozorili in v prihodnje
bomo takšne zadeve sproti reše-
vali. Tako se bo povečala zane-
sljivost, znanje se bo izboljšalo.

Opogumilo me je kot politika.
Kakor koli bomo te stavke v pri-
hodnje presojali, je bila moja
vloga predvsem blažilna, da se
zadeva ni povsem spolitizirala.
Neverjetni pritiski in popuščanje
so me jezili in kalili. Tudi razočar-
an sem bil, ko sem spoznaval,
kako ozki, čisto zasebni družin-
ski interesi so se izražali ob poli-
tičnostrankarskih. Nekaj pa je
bilo tudi upravičenih. Bila je lek-
cija, bil je ponovni zaključni izpit
(te dni smo praznovali 35-let-
nico!), ki bo ostal v meni. In kaj
me je opogumilo? Šola se je pre-
bila na naslovne strani časopi-
sov, v republiški izvršni svet,
v skupščino, na ulico, v lokale.
O šoli v Sloveniji še nikoli niso
toliko razpravljali, govorili, se
prekrali itn. kot te dni. Šolstvo
je postalo sila, ki se je gibala po
vzrokih in povodu, nazadnje že
skoraj samodejno. Dobilo je
svojo vrednost, in to bi morali
materializirati. Ta možnost je
tako blizu, tako oprijemljiva in
mamljiva, da bi jo morali izra-
biti.

Učiteljsko stavko razumem
kot normalno dejanje v že toli-
kokrat omenjeni pluralistični
družbi. Nesmiselno bi bilo to de-
janje na eni strani obsojati, ker
so razmere v Sloveniji izredno
zapletene in težavne, ker je zdaj
konec šolskega leta in smo imeli
osemdnevno dijaško stavko, na
drugi pa povzdigovati kot obra-
čun z oblastjo in z vsemi nepra-
vilnostmi v šolstvu. Učiteljska
stavka, kljub zapoznelosti, po-
časi, a zanesljivo oblikuje ceh,
v katerem bodo atomizirani šol-
ski kolektivi končno le postali
celota, ta pa bo v resnici lahko
izrazila svojo vrednost in ceno.
Škoda je le, da je bila prvi pove-
zovalni člen stiska. Lahko bi bilo
znanje, intelekt.

Naj končam. Naše šolsko po-
lje je v šolskem letu 1990/91 po-
žlahtnilo in ni globlje prizadeto.
Medsebojno razumevanje, mož-
nosti za dialog, upoštevanje ra-
zličnih stališč pa so tudi temeljni
pogoji za uspešno obdelavo. Nes-
trpnost, neposlušnost nista ne
za razred ne za zbornico in še
najmanj za politiko in stroko.
Optimizem je v nas.

Janez Boljka: Živali, bron

Tri dni, od 24. do 26. maja letos, je postalo ljubljansko Gospodarsko razstavišče gostitelj unemostnega sejma pri nas. Ars-Antiquitas-Flora je bila priveditev, zamišljena kot prikaz ne le galerijskih razstavno-prodajnih predmetov, najpogostejši so bili slike in kiparska dela, temveč tudi cvetja in starin. Na njem pa si je bilo mogoče ogledati zlasti likovna dela povečini slovenskih umetnikov, pa tudi nekaterih znanih iz drugih republik, in jih seveda kupiti. Precej zapostavljeni pa sta bili drugi dve področji razstavljanja, posebno starine; te, pred dnevi prikazane na razstavišču, so imele kaj malo skupnega s tistimi zlahkami predmeti, ki naj bi jim pečat časa vtisnil svojo podobo in svojo vrednost.

Priveditev je dosegla namen: prikazala je celostno ponudbo predvsem slovenskih zasebnih in družbenih galerij, kakršne ni nikjer – na enem mestu. In obisk, skoraj tri tisoč obiskovalcev v treh dneh, je dokazal, da je bila zamisel zares na mestu in da jo kaže razvijati še v prihodnje – posebno tako, da bi postala ponudba še raznovrstnejša in bolj kakovostna (to bi moralo veljati zlasti za starine) in da bi se na razstavne prostore v naslednjih letih uvrstile med domačimi tudi prebrane umetnine iz tujine.

Ob letošnjem sejmu je izšel katalog, ki je pregledno prikazal razstavo in ponudbo nastopajočih galerij in galeristov. Odločili smo se, da iz tega objavimo v predzadnji časopisni številki letošnjega šolskega leta nekaj slik.

dogodki
novosti

Pet kandidatov za rektorja

Univerza v Ljubljani bo ob koncu junija dobila novega rektorja. V razpisnem roku za dajanje predlogov so visokošolske organizacije, članice Univerze, predlagale 5 kandidatov: redni profesor Filozofske fakultete dr. Rudi Rizman, redni profesor Fakultete za sociologijo, politične vede in novinarstvo dr. Veljko Rus, redni profesor Fakultete za naravoslovje in tehnologijo dr. Branko Stanovnik, redni profesor iste fakultete dr. Miha Tišler, redni profesor Medicinske fakultete dr. Boštjan Žekš.

Vseh pet kandidatov bo 12. junija javno predstavilo svoje načrte; ta navada je v Ljubljani uveljavljena že nekaj časa. Nov pa bo letos izbirni postopek. Nekaj mandatnih obdobij do zdaj je volil rektorja univerzitetni svet izmed vseh kandidatov, ki so mu bili veljavno predlagani, letos pa bo prvič to izbirno delo opravil znanstveno-pedagoški svet Univerze.

Izmed vseh predlaganih bo ta izbral enega in ga predložil univerzitetnemu svetu, da ga imenuje. Znanstveno-pedagoški svet sestavljajo ugledni visokošolski učitelji. V univerzitetnem svetu so tri delegacije: delavcev visokošolskih organizacij, študentov in ustanoviteljev (po starem uporabnikov). Tudi pri načinu izbiranja štirih prorektorjev so spremembe. Do zdaj je tudi te izbral univerzitetni svet izmed predlaganih. Zdjaj bo ekipa prorektorjev – svojih sodelavcev predlagal kandidata za rektorja, in to iz seznama predlaganih v razpisnem roku. Kandidati za prorektorje so: redni profesorji dr. Joško Budin s Fakultete za elektrotehniko in računalništvo, dr. Miran Čuk s Pedagoške fakultete, dr. Sergej Gomišček s Fakultete za naravoslovje in tehnologijo, dr. Miroslav Kalisnik z Medicinske fakultete in dr.

Jože Kušar s Fakultete za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo in izredni profesor dr. Janez Možina s Fakultete za strojništvo. Vsi predlagani kandidati za rektorja in štiri prorektorje so novi. Med njimi ni nikogar iz zdajšnjega vodstva Univerze, to pa se zgodi le redko. Novi kandidati tudi še niso bili med predlaganimi. Izjema je dr. Veljko Rus, ki je na enih izmed prejšnjih volitev že bil med evidentiranimi kandidati za rektorja univerze, vendar ni bil uvrščen v krog kandidatov, ker je bil takrat eden izmed pogojev ta, da je kandidat moral biti delavec ene izmed članic Univerze v Ljubljani, dr. Rus pa je bil zaposlen na Inštitutu za sociologijo, ki takrat ni bil polnopraven član Univerze. Volitve na znanstveno-pedagoškem svetu Univerze v Ljubljani bodo 17. junija. Takrat bo izbran en kandidat za rektorja s svojo ekipo prorektorjev in predložen univerzitetnemu svetu, da ga imenuje, če se bo univerzitetni svet tako odločil. Novi rektor in prorektorji prevzamejo dolžnosti z začetkom novega študijskega leta, mandat traja dve leti.

Pred kratkim se je v novi sestavi prvič sestel univerzitetni svet ljubljanske univerze. Za predsednika je izvolil rednega profesorja FNT dr. Franca Lazarinija, za podpredsednika pa iz vrst ustanoviteljev dipl. ekon. Alojza Zupančiča, IMOS Ljubljana (predsednik sveta FAGG), in iz vrst študentov Aleksandro Kačar, studentko Pravne fakultete.

Univerza v Mariboru že ima novo vodstvo. Rektorske posle bo tudi v novem mandatnem obdobju opravljal dozdajšnji rektor dr. Alojz Križman, redni profesor Tehniške fakultete.

J. S.

ZAKLJUČNI IZPITI

Srednja šola se spet konča po starem

Med šolanjem šestih rodov usmerjenega izobraževanja se je vse bolj kazalo, kaj pomeni opustitev zaključnega izpita: zmanjšujejo se kakovost znanja, motivacija za učenje in delovna disciplina v zadnjih letnikih. Tako je bila učna uspešnost prav v teh letnikih zrcalna podoba učne uspešnosti pred usmerjenim izobraževanjem, ko so bili uspehi iz letnika v letnik boljši. S prenovo programov v letu 1987 je bil znova vpeljan zaključni izpit kot pogoj za dokončanje izobraževanja za rod, ki se je vpisal v prvi letnik v šolskem letu 1987/88.

Zaključni izpit v dveletnih skrajšanih programih

V šolskem letu 1988/89 so opravljali zaključni izpit najprej učenci v dveletnih programih, in sicer iz slovenskega jezika in književnosti ter iz praktičnega dela (izdelek, storitev).

Srednje šole so Zavodu RS za šolstvo poslale poročila o uspešnosti učencev pri tem izpitu. V celoti je zaključni izpit uspešno opravilo 88,8 odstotka učencev. Boljši učni uspeh so dosegli pri praktičnem delu, pri tem jih je bilo 90 odstotkov uspešnih, pri slovenskem jeziku in književnosti jih je bilo uspešnih 93,5 odstotka.

Šole se, kar zadeva zaključni izpit, razlikujejo v zahtevnosti nalog in merilih za ocenjevanje, in to bo treba bolj uskladiti. Glede na velike razlike v učnih zmoglostih učencev ter osebnostne in vedenjske sposobnosti pa bomo morali tudi pri zaključnem izpitu nekoliko ohraniti individualizirano vrednotenje dosežkov.

Zaključni izpit v triletnih programih poklicnega izobraževanja

Učenci triletnih programov ali smeri so opravljali zaključni izpit v šolskem letu 1989/90. Obsegal je pisni in ustni izpit iz slovenskega jezika in književnosti, izpit iz strokovnoteoričnega predmeta in praktični izdelek ali storitev. Zavod je poslal šolam navodila za pripravo in izpeljavo izpita z vsebinami (teme, vprašanja), merila za ocenjevanje in organizacijo izpeljave. Srednje šole poročajo, da jih je od 5140 učencev uspešno opravilo izpit 4497 ali 87,5 odstotka.

Neuspešnih je bilo 643 ali 12,5 odstotka. Učenci z odličnim uspehom v 3. letniku so bili zaključnega izpita oproščeni – takšnih je bilo 183 (3,4 odstotka).

Uspeh po predmetih je skoraj dosledno v vseh programih najboljši pri praktičnem pouku (97,5 odstotka), sledi strokovnoteorični predmet (94,7 odstotka), na zadnjem mestu je uspeh pri slovenskem jeziku in književnosti (91 odstotka), pa tudi ocene so tu najnižje, saj je skoraj polovica učencev (46,7 odstotka) dosegla le zadosten uspeh.

Mnenja in pripombe šol

Večina šol ugotavlja, da so v dveletnih in triletnih programih uspehi, ki so jih lahko ugotavljali pri zaključnih izpiti, primerljivi s pripravo in pričakovanji. Učenci so pokazali solidno znanje in primerno usposobljenost za začetek dela. Pri praktičnem pouku so bili marsikje prijetno presenečeni nad kakovostjo izdelkov in prizadevnostjo učencev. Manjka jim le spretnost, to pa si bodo pridobili v pripravništvu.

Šole pozdravljajo ponovno vpeljavo zaključnega izpita in ugotavljajo, da je že v prvem letu znanje učencev boljše kot v letih, ko tovrstnega izpita ni bilo. Šole dobijo zdaj boljše pregled nad dosežki svojega dela.

Od vzgojnih uspehov navajajo resnost in prizadevnost učencev pri učenju in delu v zadnjem letniku in povečano motivacijo učencev za učenje.

V šolah so opazili, da zaradi zaključnega izpita učenci in učitelji bolje sodelujejo, boljše pa je tudi sodelovanje med učitelji izpitnih predmetov. Ti so medsebojno usklajevali učne vsebine,

pripravljali izpitna vprašanja, se dogovarjali o izpeljavi izpita in izmenjavali ugotovitve in opažanja pri pripravah učencev na izpit.

Pedagoški pomen zaključnega izpita

Pedagoški in vzgojni pomen zaključnega izpita je predvsem v pričakovanju, da bodo učenci prinesli na univerzo in v delovno prakso več znanja. Priprava naj bi usmerjala, pomagala in vodila učenca k boljšemu znanju.

Učenec mora za zaključni izpit snov temeljito ponavljati in utrditi, s tem pa dobi pregled nad celotno učno snovjo. Poleg tega mora razviti delovne navade, saj je čas za ponavljanje sorazmerno omejen. Tu se izrazi učenceva zrelost, kajti priprava na zaključni izpit je nekaj bistveno drugega kot sprotno učenje učne snovi med šolskim letom.

Na zaključnem izpitu učenec pokaže tudi svoje sposobnosti. Pisne in seminarske naloge spodbujajo njegove miselne dejavnosti, kot so posploševanje, abstrahiranje, primerjanje, analiza in sinteza, presojanje in ocenjevanje.

Učenceva motivacija se izrazi zlasti pri pripravi praktičnega izdelka, seminarskih in drugih nalog. Tu se vidi, za kaj si učenec prizadeva, ko zasnuje nalogo, kako vztrajno obravnava problem in koliko izvirnosti in ustvarjalnosti pri tem pokaže.

Zaključni izpit v štiriletnih programih

Iz informacij, ki so jih poslale visoke šole četrtišolcem na letošnjem informativnem dnevu razberemo, da šole niso bile dovolj seznanjene s prenovo srednješolskih programov in so preveč nezaupljive do vzgojno-izobraževalnih uspehov srednje šole.

Upor mladih proti zaključnemu izpitu je izbruhnil po in-

formativnih dnevih na visokih šolah, ko so zvedeli, da zaključni izpit nima nobene veljave v pisni in nadaljnji študij in da lahko sprejemni in diferencialni izpiti. Ponovna vpeljava zaključnega izpita zahteva, da visoke šole ob sprejemanju srednješolskega izpita upoštevajo dosežke tega izpita in druge učenceve uspehe med srednjim šolanjem.

Strokovni svet Republike Slovenije za vzgojo in izobraževanje je ob letošnjih demonstracijah dijakov proti zaključnemu izpitu sprejel sklep o zmanjšanju tega zaključnega izpita od zdajšnjih štirih izpitnih enot na enoti, tude pa bodo izpiti učenci. Ta sklep velja le za učence štiriletnih programov v tem šolskem letu, za učence dve- in triletnih programov zaključni izpit ni spreminjen. Razlogi za tak ukrep Strokovnega sveta izvirajo predvsem neusklajenosti izpitnih zahtev preihodu srednješolcev v visoke šole.

Pri prehajanju učencev iz srednje šole na visoko bi bilo treba predvideti tudi posebna ukrepa za nadarjene učence in študente. Zagotoviti je treba, da bodo izpiti na voljo vsi pomembni izpiti o posebnih sposobnostih lastnosti kandidatov. Le tako morda namreč standardni splošni izpiti nadomesti in ovrednoteni posebni dosežki darjenega učenca ali študenta (npr. znanje na olimpiadi).

Bolj usmerjevalnega in motivirajočega pomena ima odobrenega prehoda iz srednje šole v visoko pa ne bo mogoče razviti brez postopnega razvijanja šolskega svetovalnega dela v visokem šolstvu. Brez tega v visokem šolstvu prevladala bira namesto usmerjanja. Do bi bilo tudi, da bi visoke in srednje šole bolj sodelovale pri sprejemanju mladine ali pa si ne nasprotovale pri vrednotenju dosežkov vzgojno-izobraževalnega dela.

MARIJA TOME

Izobraževalna politika na razpotju

Glede na to, kar se zadnje dni dogaja in se očito še bo v izobraževalni politiki in izobraževalnem sistemu, ponavlja Socialistična stranka Slovenije tale svoja

PROGRAMSKA STALIŠČA

● Socialistična stranka Slovenije se zaveda, da je zvišanje izobrazbene ravni državljanov pogoj za narodovo preživetje, zato se v svojem programu zavzema za demokratizacijo šolskega sistema to se pravi, da bi morali omogočiti sodelovanje staršev, učencev in strokovne javnosti pri vseh pomembnejših odločitvah.

Demokratizacija šolskega sistema pomeni, da je nujno odpirati različne poti do izobrazbe, ponuditi izbirnost v programih in odpravljati vse tiste oblike in metode v izobraževalnem procesu, ki so ostanek avtoritarnosti in represivnosti šolskega sistema, postavljenega z modelom usmerjenega izobraževanja.

Zdajšnja šolska politika ni storila skoraj nobenega koraka k demokratizaciji šolskega sistema. Namesto tega nastajajo vse odločitve zgolj v krogu šolskih oblasti, možnosti za izobraževanje se zmanjšujejo z različnimi ukrepi tako imenovane racionalizacije šolske mreže. Namesto korenitih sprememb sistemskih zakonov se ponujajo prehodni – začasni zakoni, ti pa naj bi vzpostavili bolj ali manj centralizirano šolsko oblast in prav takšno financiranje izobraževanja. Pri tem morajo prevzemati čedalje večji delež starši, to pa kaže, da bo šolanje omogočeno le bogatim.

● Socialistična stranka Slovenije postavlja v svojem programu zahtevo, da je treba za normalno delovanje šolskega sistema zagotoviti vsaj 5 odstotkov družbenega proizvoda; to bi bilo primerljivo s podobnimi vlaganji evropskih držav, podobnih Sloveniji, in bi omogočalo kolikor

toliko ustrezne plače učiteljev, vlaganja v opremo šol in v razvoj slovenskega izobraževanja.

Zdajšnja šolska oblast zmanjšuje delež družbenega proizvoda, namenjenega izobraževanju, pod 4 odstotke. Namesto potrebnega denarja obljublja poseben zakon o plačah, poskuša postaviti oblast nad šolami z nameščanjem ravnateljev, ukinja dislocirane enote in omejuje vpis v srednje šole. Omejuje denar za raziskave in razvoj izobraževanja.

● Socialistična stranka Slovenije se zavzema za uveljavitev eksterne sistema ugotavljanja dosežkov izobraževanja; ta bi pomenil za učitelja kakovostno vrneno informacijo o dosežkih pouka, za šolske oblasti stvaren prikaz ustreznosti programov in kakovost pouka, za učence in njihove starše pa bi bil pomemben kazalnik o učenčevih možnostih za nadaljnje izobraževanje.

Šolska oblast pa se zateka k izpitu kot odobrenemu meha-

nizmu, ta pa se sprevača v instrument gospodarstva, nenehno grožnja in sili mladi rod, da mora nenehno kaj dokazovati, možnosti mladih za svobodno izbiro izobraževanja pa se čedalje bolj zmanjšujejo. Namesto širših možnosti za izobraževanje vsemu mlademu rodu, zviševanja izobrazbene ravni prebivalstva, zvečevanja deleža mladega rodu, ki bi končal štiriletno šolo, se ponujajo skonstruirane omejitve vpisa in množični sprejemni izpiti.

Šolska oblast, ki to še hoče biti, bi morala prenehati ponujati pouk ob sobotah in horo legalis in se vendar že lotiti bistvenih vprašanj slovenskega šolstva, pomembnih za narodov obstoj in razvoj. Če tega zdajšnja šolska oblast pod ministrovim vodstvom ni sposobna speljati, naj odstopi in prepusti delo ljudem, ki to hočejo, znajo in zmorejo.

SOCIALISTIČNA STRANKA SLOVENIJE

Akontacija naročnine za leto 1991 znaša 200 din za posameznike in 400 din za organizacije. Za upokojene prosvetne delavce in študente pedagoških smeri znaša akontacija naročnina 140 din na leto. Posamezna številka stane 15 din.

Časnik urejajo: Stanko Šimenc – glavni urednik, Marjana Kunej – odgovorna urednica, Lučka Lešnik – novinarka – urednica in Tea Dominko – tehnična urednica. Rokopisov in fotografij ne vračamo. Časnik izhaja štirinajstredno med šolskim letom.

Akontacija naročnine za leto 1991 znaša 200 din za posameznike in 400 din za organizacije. Za upokojene prosvetne delavce in študente pedagoških smeri znaša akontacija naročnina 140 din na leto. Posamezna številka stane 15 din.

Tisk ČTP Ljudska pravica, YU ISSN 0033-1643.

prosvetni
delavec

Prosvetni delavec, p.o.
Poljanski nasip 28
61104 Ljubljana
poštni predal 21
Žiroracun: 50101-603-46509
Tel. (061) 315-585

Upravni odbor: Marija Velikonja, predsednica (Zavod Republike Slo-

venije za šolstvo), Milka Arko (Republiški sekretariat za zdravstveno in socialno varstvo), Ivan Bitenc (Republiški sekretariat za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo) in delavci delovne skupnosti podjetja Prosvetni delavec: Marjana Kunej, Lučka Lešnik, Stanko Šimenc in Metka Vovk.

Uredniški odbor: Boštjan Zgonc, predsednik, in člani Tea Dominko, Dora Gobec, Gregor Kocijan, Mar-

Priglašče zamisli za razbremenitev učitelja (in še koga)

Spoštovani gospod dr. Peter Vencelj, republiški sekretar za izobraževanje in telesno kulturo

Ceprav vem, da prejemate vsak dan celo grmado različnih pisem in dopisov, ki jih težko obvladujete ob vseh drugih obveznostih, Vam vseeno pišem, da bi Vam predlagal za prihodnje šolsko leto nekaj drobni in preprosti ukrepi, ki bi vsaj nekoliko razbremenili učitelja. Menim, da nič od predlaganega ne bi škodilo kakovosti naše šole, prav gotovo pa bi s temi posegi, ki jih da uresničiti z odloki ali pa obveznimi navodili, prihranili vsakemu posamezniku in celotnemu šolskemu sistemu ogromno zapravljenih delovnih ur, ki bi se jih dalo bolj koristno uporabiti npr. za individualno spopolnjevanje učiteljev.

V premislek Vam torej ponujam tele ukrepe:

ŠOLSKI KOLEDAR boste verjetno tudi letos določili s posebnim odlokom, vendar bi bilo smiselno, da poleg začetka pouka in praznikov določite tudi, kdaj se pouk konča, kdaj naj bodo izpiti in če je resnično potrebno tudi, koliko dni naj šole nadomestijo z delom ob sobotah.

Zdaj se namreč dogaja, da vsak ravnatelj ali njegov pomočnik po svoje šteje ure in dneve pouka, tako da se nikoli ne ve, koliko tednov traja 38 tednov. Tedne spreminjajo v dneve in potem stvari nikoli niso povsem jasne, ker nastaja kolizija med določili o trajanju šolskega leta, posameznimi predmetniki in učnimi načrti. Takšno »strokovno preševanje in spreminjanje« se je začelo, ko je takratna izobraževalna skupnost začela sredi sedemdesetih let šolam samoupravno odšteti denar »zaradi neuresničenih programov«, v resnici pa le zaradi tega, ker oblasti pač niso dodelile izobraževanju vsega tistega denarja, ki so ga delavcem pobrali od plač in se je zbral namensko na posebnem računu. Takšen Vaš ukrep bi gotovo pripomogel k večji urejenosti, saj ne poznam države, v kateri bi vsaka šola po svoje prenehala pouk. Vsekakor pa bo takšen odlok nujen, ko bomo vpeljali mature.

ŠOLSKA DOKUMENTACIJA se je pri nas tako razbohotila tudi zato, ker skoraj še nobena oblika dokumentov ni bila odpravljena, pač pa se zmeraj znova dodajajo nove obvezne evidence, ki si jih izmisli zdaj ta zdaj drugi svetnik, mogoče pa jih je vpeljati, ker tega dela nihče ne plačuje.

Seveda pa se z novimi in novimi obveznostmi formalistične narave izčrpa energija učiteljev, ki naj bi bila namenjena njihovim primarnim nalogam. V šolski praksi so danes popolnatazavizem MATIČNI LISTI (obr. 1. 29). Morda so imeli določeno vlogo v tistih letih, ko je vsak član družbe in tudi vsak učenec moral imeti svojo »karakteristiko«, tako da ga je ja zanesljivo spremljala etiketa, tudi če je zamenjal učitelja ali šolo. Kasneje smo takšne policijske postopke opustili, ostali pa so obrazci; bistveni del teh je, da vanje vsak učitelj in za vsakega učenca posebej prepisuje imena predmetov in ocene iz predavalnic. Tako ponižujemo učitelje v brezpravno in brezplačno delovno silo na ravni Gologoljevega Akakija Akakijeviča, saj se nobenemu ne ljubi pomisliti, kako duhamorno je mehanično prepisovanje in koliko delovnih ur najvišje kvalificiranih strokovnjakov zapravljamo s takšnim nesmiselnim delom. V vsej moji praksi vem le za nekaj primerov, ko je bilo treba v arhivu poiskati ta »dokument trajne vrednosti« - matični list kakšnega dijaka, ki poleg tega, da je izgubil spričevalo, niti ni vedel, kateri razred je obiskoval. Tudi ta primer bi se dalo rešiti

z dokumentom, ki ga že imamo, namreč z vpisnico (obr. 1,20), ki bi imela priloženo še kopijo spričevala, na katerem se že tako vpišejo tudi opravljeni popravni izpiti. Lahko pa bi se v mapo dodalo zapisnike o opravljenem izpitu (obr. 1,49).

Podobno nesmiselno so nekatere **RUBRIKE V DNEVNIKU** (obr. 1,35), ki so same sebi namen ali pa so celo strokovno dvomljive. Tako so npr. podatki v rubriki Pregled udeležbe učencev oddelka v interesnih dejavnostih (str. 120) že zajeti v razdelku Podatki o učencih na str. 27. Računanje povprečne ocene za vsak predmet posebej je več kot dvomljivo, čeprav nisem strokovnjak za statistiko, prav gotovo pa nobenemu ničesar ne pove in teh podatkov nihče ne uporablja (str. 113). Podobno nesmiselna je rubrika Pregled obiska pouka v oddelku (str. 115), saj dokaj dolgotrajen račun v odstotkih ne prihaja v poštev za poročilo o delu šole, razreda, pa ob koncu šolskega leta tudi ne moreš kaznovati, saj je statistično ugotovljeno, da je bil v globalu več odsoten kot paralelka. In zakaj vpisujemo v posebno rubriko število izrečenih disciplinskih ukrepov in pohval, če je to že v zapisniku vsake redovalne konference ter je vsak ukrep zapisan že v rubriki na str. 27?

Predlagam Vam, da odpravite navedene (in po možnosti še kakšno) nesmiselno rubriko ter šolsko dokumentacijo. Kolikor mi je znano, se dnevnik tiskajo poleti, torej bi bil čas za njihovo spremembo najprimernejši zdaj, ni pa nujno vezan na nov tisk, saj zadostuje že navodilo sekretariata, da naj se te rubrike ne izpolnjujejo. Podobno se da odpraviti tudi matične liste z odlokom o spremembi Pravilnika o pedagoški dokumentaciji in evidencah. Morda so videti ti predlogi drobnjarski, malenkostni, vendar bi vsakemu učitelju razredniku v Sloveniji prihranili dober teden delovnega časa, tega bi lahko koristneje uporabil za opravljanje svojega poklica - za učenje in za pripravo na to zahtevno delo.

Čas bi že bil, da bi se **OMEJILI NESMISELNO SESTANKOVANJE**.

Letos smo imeli ponekod poskusno vpeljano tri ocenjevalna obdobja, ki so se povsem dobro obnesla. Upam, da smo zdaj dovolj pogumni, da to vpeljemo v celoten sistem in tako vsakemu delavcu na šoli prihranimo od tri do pet ur obveznega posedanja. Nekateri ravnatelji (in ne prav redki) skušajo biti zgledni vodje pedagoških procesov s tem, da sklicujejo za lase privlečene pedagoške konference in podobne seje, kjer se seje in presaja vse mogoče, razen tistega, kar omogoča resnično učiteljevo učenje učencev. Kjer se ne dela zgolj formalistično, pa so že zdavnaj vpeljali druge oblike spremljanja učencev in njihovo individualno obravnavanje. Zaželeno bi bilo, da bi se takšno delo pospešilo in odpravilo formalno sestankovanje.

IZIPITI vseh vrst in vseh oblik so se v naših srednjih šolah tako namnožili, da jih toliko nisem imel na nobeni fakulteti, na kateri sem študiral ali pa delal.

Zdaj so pred menoj in pred mojnimi kolegi tile izpiti: pisni sprejemni izpiti, pisni popravni izpiti za zadnje letnike, ustni popravni izpiti za zadnje letnike, pisni zaključni izpiti, ustni zaključni izpiti, pisni popravni izpiti za vse druge učence, ustni zaključni izpiti, pa še kakšen predmetni izpit občanov ali tistih, ki se izobražujejo ob delu, ki prestopajo iz ene smeri v drugo itn. Sredi avgusta se bo zgodba ponovila, dodani bodo še izpiti tistih učencev, ki se bodo pritožili na oceno in teh ne bo malo, pa ne zaradi krivic, temveč zato, ker imajo tako pač še eno možnost, da nekako skrpucajo pozitiven

uspeh. Izpitni roki pa se ne končajo s tem, med šolskim letom nas čakajo vsaj še štirje izpitni roki. Vsega tega ne bo opravil samo spraševalec, temveč bodo ob njem še sokorektorji in člani izpitnih komisij. Koliko delovnih ur šteje vse to? Predvsem pa sprašujem, kdo lahko pričakuje ob taki množici kandidatov in toliko izpitih, da se bom posameznih primerov sploh spomnil, kaj šele, da bi delal zbrano, presojal objektivno im., skratka, da bi dostojno opravljal svoj poklic in napravil čim manj krivic.

Z vso odgovornostjo lahko trdim, da so vsaj junijski popravni izpiti povsem odveč, in da ne vzdržijo nobene strokovne kritike, ker je nesmiselno sedem, štirinajst dni potem, ko dijak ni pokazal zadostnega znanja celo pri treh predmetih, ponovno preverjati njegovo znanje, ki je v najboljšem primeru nekaj netrajnega in na pamet naguljenega, to pa bo prav gotovo pozabil do jeseni. Vsi se spominjamo, da junijskega izpitnega roka na srednjih šolah do začetka sedemdesetih let niso poznali, nato so omogočili en popravni izpit dijakom zadnjih letnikov, da so lahko kljub vsemu opravljali maturo. Kasneje so jim dovolili opravljanje dva popravna izpita. Ko so bile z usmerjenim izobraževanjem ukinjene mature, da se bodo učitelji polenili med predolgimi počitnicami in so vpeljali diferencialne, dopolnilne, po-

saj bi moral učenec v dobrem mesecu opraviti več delovnih ur, kot jih opravi odrasli v poldrugem mesecu, ali celo 420 ur, če si snov tako hitro zapomni, kot se jo predela v razredu, in če ne upoštevamo tistega dela učnega procesa, ki ga mora vsak učenec opraviti med šolskim letom doma po pouku. Zaradi slabo utrjene znanja se dogaja, da učenci sicer opravijo popravne izpite, vendar se iz leta v leto ponavljajo njihove težave pri istih predmetih. Preprečiti pa bi bilo treba tudi navajanje k špekulacijam in nedelu; to povzročamo, ko spreminjamo popravne izpite v farso.

Rad bi predlagal tudi revizijo **šolskih poročil** o opravljenem delu in njihovih **letnih delovnih načrtov**, ki zahtevajo morje podatkov, ki so sami sebi namen in ne rabijo niti enkrat na leto za posamezne časopisne člančice. Vse to gromozansko delo zahteva strokovno zbiranje, urejanje, kumuliranje, primerjanje itn., ki ga opravlja armada delavcev na ravni šole, občine, posameznih enot Zavoda za šolstvo pa vse do republiških organov. Prepričan sem, da zaradi vseh teh drevs (bolje bi bilo reči vej in podrast) nihče več ne vidi gozda. Vemo tudi, da se ti podatki prilagajajo po načelih najbolj grobega pragmatizma in da komajda ustrezajo resnici, vsekakor pa ne kažejo resničnih težav v šolstvu. Ne upam si sicer predlagati konkretnih posegov, ker vsa ta poročila

France Slana: Šopek, 1990

pravne in ne vem kakšne izpite še vse in jih dovolili v neomejenem številu vsem dijakom. Nekaj let so dijaki opravljali celo po osem izpitov! Zdaj smo ponovno vpeljali zaključne izpite, vendar smo se tudi pri tej novosti držali starega načela. Učiteljem dodajamo nove dolžnosti, ne da bi pomislili, da jih je treba morda tudi razbremeniti česa nepotrebnege. Celo lokomošiva ne premakne več vlaka, če že priključenim vagonom dodajamo nove in nove.

Predlagam torej, da se prihodnje šolsko leto vrnemo k starim in preskušanim gimnazijskim pravilom. **Junija naj bodo samo sprejemni in zaključni izpiti, le izjemoma naj se učencu zaključnega letnika dovoli še en popravni izpit**, če je res imel smolo. Poleg tega naj se vsem drugim učencem dovoli opravljanje največ dva popravna izpita jeseni. Zaradi takšnih ukrepov se učni uspeh posameznih šol ne bo bistveno znižal, saj junija uspešno opravi popravni izpit le neznatno število učencev, jeseni pa je tudi uspešnih razmeroma malo tistih, ki imajo tri popravne izpite iz zahtevnih in obsežnejših predmetov,

kljub desetletja trajajoči »karieri« v šolstvu komajda poznam, gotovo pa poznajo vse nepotrebno delo vaši strokovni sodelavci, ki ne bodo ostali brez dela, če bodo odpravili kakšno nepotrebno opravilo in tako razbremenili sebe, ravnatelje, njihove pomočnike, šolske svetovalne službe, svetovalce na Zavodu za šolstvo, upravne organe, od občin do republike, pa še koga.

Spoštovani gospod minister. Vse, kar sem Vam predlagal, ni nič posebno revolucionarnega, toda življenje je sestavljeno iz drobnih dogodkov, tako kot je kup peska sestavljen iz peščenih zrn. Vemo pa, da so že grški filozofi ugotavljali, kako težko je določiti, kdaj še ostane kup peska, če mu odvezemamo zrnca za zrncom. Če bi se odločili, da stopite na ponujemo Vam pot, bi bili prvi šolski minister v povojni zgodovini slovenskega šolstva, ki je začel sistematično skrbeti za razbremenjevanje učiteljev in ni vpeljeval prenavljanja šole le z nalaganjem novih nalog na učiteljeva pleča.

ZOLTAN JAN

DO OSAMOSVOJITVE ŠE DOBRIH ŠTIRINAJST DNI

Dolge zadnje ure

Iztekla se je glavčina šestmesečja, namenjenega izpeljavi kompleksa slovenskih osamosvojitvenih priprav. Zdaj ni več druge možnosti kot da, zadovoljni ali tudi ne, ugotovimo: je, kar je... bo, kar bo. V naslednjih nekaj preostalih dneh ali tednih doslej postorjenemu ali doseženemu ne bo mogoče ničesar bistvenega dodati. (Upajmo tudi: ničesar odvzeti.)

In kaj so ustvarjalci aktualnega osamosvojitvenega dejanja, ki naj bi šlo za vzpon na sam vrh celo tisočletje naskakovane stene, v teh skopo odmerjenih končnih mesecih v resnici dosegli? Zdaj, po preteku verige mučnih tednov (ki pa jim tudi po predvidenem šestindvajsetem juniju ni videti skorajšnjega konca), že lahko vzporedimo obplebiscitni projekt osamosvojitvenih priprav z njihovo uresničitvijo, takšno ali drugačno. Če nam je še kaj do poigravanja z besedami, si lahko dovolimo pripombo: bila je prej »drugačna« kot pa »takšna«.

Sporazuma ni

Temeljna postavka programa, kot je bil zastavljen z izidom slovenskega plebiscita, je bila: z drugimi subjekti (narod, republikami, zastopništvu) v Jugoslaviji se moramo pogovoriti in pogoditi o tem, kako bomo živeli in sosedovali (ter sodelovali) poslej, od trenutka, ko unitarne jugoslovanske federacije in njenih ustanov prav z aktom naše osamosvojitve v njeni dozdajšnji podobi, obračamo misel tako ali drugače, ne bo več; na njenih neogibnih razvalinah bi se morebiti dalo - kajpak: edinole po poti treznega sporazuma - zgraditi novo, tretjo, od prve in druge propadle različice povsem drugačno skupnost suverenih narodov, ali pa jo, alternativno ohraniti le še (v milem ali nemilem) zgodovinskem spominu, z opustitvijo vsakršne misli na njeno obnavljanje.

Toda kakršnega koli, vsaj minimalnega, sporazuma v času od slovenskega plebiscita sem ni bilo. Slovenska politična »dramaturgija« si je s svojo ekipo sicer prizadevala, da bi partnerje v tej »veliki historiji« pripravila do odločilnega pogovarjanja o stvareh, ki se jim zanesljivo ni več mogoče ogniti, a so se ji, z glavo zariti v pesek inercije, vztrajno ogibali. Najbolj zadrti med njimi so slovenskemu glasovanju za suverenost celo odrekli zakonito veljavo.

S plašnicami na očeh

Ni sicer mogoče reči, da se v teh mesecih od plebiscita sem ni dogajalo ali zgodilo nič omembe vrednega. Jugoslovanska scena danes ta dan zagotovo ni več takšna, kot je bila decembra lani. Pomislimo samo, kaj vse se je - predvsem v znamenju neprijaznih zvezd - v zadnjem času zganilo na Hrvaškem, v Bosni, v Makedoniji in celo v sami Srbiji! Žal pa je res tudi to, da v večinskem delu te »scen«, predvsem v glavah krmarijev nacionalnih in nadslovenskih galej spoznanje o neogibnosti prehoda v neka popolnoma nova, z mnogimi neznanjami prepredena razmerja še ni moglo odstraniti plašnic. Večina nacionalnih vodstev se posledic razdružitve, osamosvojitve in preskušene življenja v novih okoliščinah, brez zavetja (berimo: potuhe) zvezne Jugoslavije prav boji.

Prav zato Slovenci ne doma ne na tujem iz pogajanj, kot smo jih začeli in jih skušali izpeljati v času do svojega ciljnega šestindvajsetega junija, nismo iztržili ničesar oprijemljivega. Na domačih tleh so, z izjemo Hrvatov, ki jim srce utripa v istem ritmu, vsi v razpravo pritegnjeni sobesedniki že kar onemoglo ponavljali: ostanimo skupaj, ohranimo Jugoslavijo, ne prenačimo se z opuščanjem lastnih »zgodovinskih« pridobitev.

Očitno je, da našim argumentom ne doma ne na tujem zares in scela ni bil pripravljeno prislunosti nihče, vsaj ne s ploskanjem in z obljubami podpore, kakršne smo se v trenutku plebiscitne odločitve vendarle nadejali. Spričo domala popolne neuspešnosti prepričevanj in pogajalskih poskusov, ki naj bi bili pripeljali do sporazuma tako pri Jugoslovanih »doma« kot v evropski sosesčini, so pesimiste med nami navdali strahovi o popolni osamitvi, ki da grozi predrzno nepremišljeni Sloveniji kot »kazen božja«. A so, na srečo, ostali v manjšini.

Tudi splet prejkone mučnih, četudi v svoji onemoglosti za nas nič več odločilnih izzivanj, ki so si jih privoščili uniformirani kombinatoriki zadnjih ofenzivnih poskusov gibanja za ohranitev federacije privilegiranih, je pesimiste in omahljivce odrinil na obrobja ter dal krila odločnosti doslednih bojnikov za slovensko osamosvojitve.

Bodi, je rečeno

Storili bomo, kar smo se namenili, vevajo vsi pristojni nagovori narodu, vsi nanovo sprejeti slovenski zakoni, vsa logika naglega približevanja šestindvajsetega junija. Zdaj je pač že mogoče zarditi: slovenska kocka je padla, pa čeprav ji vsi mogoči Miloševići, Markovići, Kadijevići tostran in Delors, De Michelisi in drugi z one strani meja, naj so zares ali samo navidezno vplivni, z vsemi svojimi pribijalnji še tako nasprotujejo ali jo omalovažujejo. Če namreč ni možnosti za spoštljivo in sporazumno obravnavanje našega temeljnega življenjskega interesa, pride v poštev njegova izpeljava v skladu z našo odločno voljo in našim načrtom. Je tako dejanje naroda, ki se otesa podrejenosti normam neke vsiljene nadržave, ker jih pač ne eksistenco ne moralno ne prenaša več, mogoče označiti kot »enostranski akt«? Zanesljivo ne - nič več. Slovenija se je zavedla, da svojo odločitev, četudi brez dovoljenja drugih v dozdajšnji državi, sme in mora izpeljati, ne da bi se naprej prosila za sporazumni dogovor in bratsko razumevanje. Zavedla se je, da bo prav njen korak sam po sebi sprožil nova razmerja in želene odzive drugih.

Slovenski zakoni in vsa nova pravila igre so pripravljene. Osamosvojitveno dejanje se bo zgodilo, ker se pač mora. Ne sicer brez popuščanj in kompromisnega upoštevanja logike stvari (docela razdruženi od Jugoslavije, njenih pravil, njenega dinarja, njenih potnih listov, njenih vojakov itn. nekaj časa, vsaj do sklenitve »novega dogovora«, ki pač terja svoje »prehodno obdobje«, še ne bomo) - toda ne več v podrejenem statusu federalne enote, ki mora, ne da bi trenila, ubogati beogradske ukaze.

To novo stanje seveda ni stoodstotni dosežek naših hotenj. Zavedli pa smo se, da je ta polovični učinek prav tako zgodovinska nujnost, ki se ji ni mogoče ogniti. Do zares popolne suverenosti se bo treba v obdobju, ki bo - še kakšno leto, dve ali tri - sledilo šestindvajsetemu juniju, prebijati skozi še zmeraj trnovo goščavo. Toda tudi ta, naslednji, dokončni cilj je jasen in nedvoumen. Odprtih in alternativnih vprašanj ni več.

VIKTOR KONJAR

doma
drugje

DOBER DAN ALI ZBOGOM, EVROPA?

Niti vojna niti mir

Jugoslavija je v teh dneh prav gotovo najnevarnejše krizno žarišče v Evropi; zato je skoraj vsak dan na dnevnem redu kakšnega mednarodnega sestanka. V začetku junija jo je obravnaval tudi Evropski komite Svetovne konfederacije organizacij učiteljskega poklica (WCOTP). V Evropi in drugje v svetu se čedalje bolj zaskrbljeno sprašujejo, ali se jugoslovanska politična in gospodarska kriza sploh še lahko mirno razpleteta, skratka, kako preprečiti državljansko vojno. Na seji Evropskega komiteja so pozorno prisluhnili obsežnemu poročilu o razmerah pri nas ter o globljih vzrokih krize, ki je povzročila skoraj razpad jugoslovanske federacije. Zanimali so se tudi za razmere v vzgoji in izobraževanju, zlasti za gmotni položaj tega področja, za socialno varnost učiteljev in njihove poklicne pravice, ki temeljijo na listinah mednarodnih vladnih organizacij.

Odnos Svetovne konfederacije organizacij učiteljev do naših kriznih razmer ter posebej do položaja šolstva in naših učiteljev najbolj označujejo odločitvi, ki bi ju na kratko opisali takole: Izvršni komite WCOTP je 1. junija sklenil, da podpre Sindikat vzgoje, izobraževanja in znanosti Slovenije (SVIZ) tako, da ga sprejme kot pridruženega člana v Svetovno konfederacijo. Evropski komite WCOTP pa se je odločil, da bosta v drugi polovici junija obiskala Slovenijo namestnik generalnega sekretarja Marc-Alain Berberat in član Evropskega sindikalnega komiteja za izobraževanje (ETUCE) - s sedežem pri Evropski skupnosti v Bruslju.

Včlanitev Sindikata vzgoje, izobraževanja in znanosti Slovenije v največjo svetovno učiteljsko organizacijo s 13 milijoni članov pomeni, da je to prvi sindikat neke dejavnosti na Slovenskem, ki je bil sprejet v mednarodno organizacijo, verjetno pa je tudi med prvimi organizacijami v naši republici, ki je postal član svetovne organizacije nekega poklica. To bo našemu sindikatu učiteljev omogočilo, da ga bodo pri njegovih upravičenih zahtevah mednarodno podprle WCOTP in njene evropske članice - seveda tedaj, če bodo izčrpane vse možnosti za pogajanje in dogovarjanje s šolskimi oblastmi. WCOTP namreč lahko sproži pri ustreznem organu Mednarodne organizacije dela v Ženevi postopek, v katerem ugotavljajo, ali država spoštuje ustrezne mednarodne konvencije in dogovore.

Odločitev Evropskega komiteja WCOTP o obisku dveh funkcionarjev potrjuje prepričanje Svetovne konfederacije, da SVIZ potrebuje mednarodno solidarnostno podporo pri zakonskem urejanju učiteljevih pravic, in gmotnega položaja šolstva. Najnovejša primerjalna študija, ki jo je maja letos objavila

WCOTP, kaže, na podlagi podatkov iz 21. evropskih dežel, kako je pri nas s plačami, socialno varnostjo in delovnimi obveznostmi učiteljev in kakšne so pogajalske možnosti, ki naj bi zagotovile ustrezen položaj učiteljev - po evropskih merilih. Če omenimo samo učiteljske plače, je Slovenija pristala prav na dnu, slabše je le še v nekdanjih državah realnega socializma, kakršna je npr. Bolgarija. Zastopniki učiteljskih organizacij v Evropskem komiteju, še zlasti pa člani Izvršnega komiteja svetovne konfederacije z vseh celin, ki so bili v začetku junija na sestanku v švicarskem Morgesu ob Ženevskem jezeru, so zlasti v neformalnih pogovorih želeli zvedeti, kako je pri nas. Težko razumejo, kaj se dogaja, saj ne poznajo zgodovinskega in zdajšnjega političnega ozadja razkroja raznorodne jugoslovanske združbe narodov in narodnosti. V tej državi so celo znamenja začetkov državljanske vojne drugačna kot drugje, ohromitev državnega predsedstva pa je sploh jugoslovanska posebnost. »Niti vojna niti mir,« bi lahko rekli o razmerah pri nas, in dodali, da česa takšnega nimajo nikjer na svetu.

Nekdanji prijatelji Jugoslavije, ki so včasih dobrohotno preučevali jugoslovansko samoupravljanje, zlasti skandinavski socialdemokrati, britanski laburisti in francoski socialisti, zmagujejo z glavo in komaj premorejo nekaj vljudnostnih besed, ki naj bi nas opogumile. Prav tako v zadregi so tudi znanci iz Afrike in Azije, zlasti tisti iz tako imenovanega tretjega sveta in celo iz daljne Avstralije.

To, kar ljudje z Zahoda, usmerjeni v razvijanje civilizacijskih vrednot, najtežje razumejo, pa je kopičenje sovraštva in nacionalističnih strasti, težnja po fevdalni zamejenosti in pohod militarizacije. Za bežno listanje po prvijunjski sobotni prilogi Dela, v njej je kar sedem fotografij z vojaško vsebino, zbudil v miroljubnem človeku nelagodno občutek, saj se mu zdi, ko da ima pred seboj izvod kakšnega vojaškega časnika. Da je to res, potrjuje tudi ponedeljkov Neue Zürcher Zeitung (3. junija); pisec članka se sklicuje na uradne izjave, da lahko Slovenija mobilizira 200.000 vojakov, če bi posegla jugoslovanska armada, pa bi se Slovenija branila v »splošni ljudski vojni«. Ali res ni mogoče doseči miru po drugačni poti? nas sprašujejo tuji. Takšne novice v časopisu pa nam lahko v tujini dodobra zagrenijo potovanje. Slovenski državljani z jugoslovanskim potnim listom od januarja v banki na tujem nemore dvigniti denarja sicer splošnoveljavno kreditno kartico. Bančni uslužbenec vljudno pojasni: »Zaradi političnih razmer pri vas vam, žal, denarja ne moremo izplačati.« Zbogom, Evropa!

BORIS LIPUŽIČ

Informacijska tehnologija naneso uradnikov

Program institucionalnega upravljanja v visokem šolstvu (IMHE) je eden od štirih programov OECD v izobraževanju. Vanj je zajetih 140 visokih šol iz 19 držav članic OECD. K sodelovanju se jih prijavljajo čedalje več. Zato je OECD začela izdajati publikacijo IMHE-Info; ta bo trikrat na leto objavljala vsebinska in organizacijska sporočila o uresničevanju programa. IMHE naj bi predvsem razi-

skalo, kako je mogoče z informacijsko tehnologijo upravljati visoko šolstvo. Preučujejo različne metode tovrstnega upravljanja in raziskujejo vzorce za uporabo informacijske tehnologije pri urejanju mreže visokih šol, računalniškem upravljanju, pisarniški avtomatizaciji, storitvah visokošolskih služb in potrebah državnih organov v visokem šolstvu. B. L.

IZOBRAŽEVANJE, USPOSABLJANJE IN ZAPOSLOVANJE

Kaj se obeta poklicnemu izobraževanju v združeni Evropi

Priporočila Unesca

Poklicno izobraževanje in usposabljanje, njun razvoj in usklajevanje sta danes eden temeljnih problemov tako v Evropski skupnosti kakor tudi zunaj njenih meja. Različne evropske rešitve in modeli onemogočajo svoboden pretok delovne sile v skupnosti, povzročajo težave pri priznavanju kvalifikacij, izenačevanju ravni in standardov in podobnem. Zbliževanje z deželami vzhodne in srednje Evrope je omenjene probleme zaradi neenotnosti le še povečalo. Poleg tega pa se ves vzhodoevropski svet loteva pomembnih reform, ki ob drugih problemih potekajo tudi v nadvse neugodnih gospodarskih razmerah.

Ob vsej opisani raznolikosti pa na dinamiko poklicnega in tehničnega izobraževanja in usposabljanja zelo vpliva tudi potreba po prilagajanju razmeroma hitremu tehnično-tehnološkemu razvoju in razvoju informacijskih sistemov. Ti povzročajo tudi dolgoročne spremembe modelov poklicne socializacije in nastajanje novih oblik poklicne identitete delavcev.

S poklicnim izobraževanjem se ukvarja tudi UNESCO in je aprila v Poitiersu pripravil simpozij z naslovom **Izobraževanje, usposabljanje in zaposlovanje**. Udeležili so se ga strokovnjaki iz 25 evropskih držav, Izraela in Kanade. Sodelovali so tudi zastopniki OECD, ILO in komiteja za izobraževanje pri Evropskem svetu.

Simpozij je bil namenjen izmenjavi izkušenj in obravnavi problemov, ki so nastali po zdajšnjih spremembah v srednji in vzhodni Evropi v poklicnem izobraževanju in usposabljanju, posebno pa povezavi tega usposabljanja s potrebami dela in zaposlovanja in spremembam, ki so nastale zaradi drugačne zahtevnosti poklicnega dela.

Že leta 1989 je UNESCO sprejel Konvencijo o tehničnem in poklicnem izobraževanju. V njej so podane splošne smernice in zahteve po minimalnih standardih, ki naj jih zagotovi poklicno izobraževanje. Konvencija je razmeroma neznana, čaka pa tudi na ratifikacijo. Eno od priporočil omenjenega sim-

pozija je bilo, naj bi jo prevedli in ratificirali. V Konvenciji je podanih nekaj smernic in priporočil za organizacijo in izpeljavo poklicnega izobraževanja. Tako opozarja na potrebo po povezovanju teoretičnega in praktičnega znanja z natančno določenimi pristojnostmi diplomantov, zadostno količino splošnoizobraževalnih vsebin, ki bodo omogočile tudi osebnostno rast in razvoj, posebej pa priporoča povezavo in sodelovanje neposrednih izvajalcev poklicnega usposabljanja zunaj šolskega sistema in šolskih ustanov, ki naj omogoči zadovoljive standarde in pedagoško utemeljenost izobraževanja in usposabljanja. Prizadeva se ogniti enostranostim v organizaciji poklicnega usposabljanja, zlasti njegovi podrejenosti trenutnim potrebam brez širše strokovne povezave.

Sicer pa je potekal simpozij v znamenju izmenjave izkušenj med različnimi evropskimi državami. Pokazalo se je, da je za celotno Evropo skupen problem rešitev odnosa med poklicnim usposabljanjem in delom ali delovnim mestom. Povezava med

»uporabniki« in »izvajalci« ima sicer v evropski tradiciji različne oblike, od tiste, kjer je celotno usposabljanje preneseno v šole in šolske ustanove, prek rešitev, ki kombinirajo šolsko usposabljanje in usposabljanje na delovnih mestih, do takšnega, ki poteka zgolj v podjetjih, brez povezave z javnim šolskim sistemom. Simpozij ni priporočil enotnega modela te povezave, poudaril pa je, da je treba razvijati in ohranjati ravnovesje med različnimi skrajnimi težnjami. Mnenja udeležencev so bila kljub temu dokaj enotna: zahtevali so, da je treba poklicno izobraževanje in usposabljanje tesno povezovati s potrebami dela in smiselno organizirati praktično usposabljanje v povezovanju s podjetji. Tako lahko na primer tudi ob francoskem modelu poklicnega izobraževanja in usposabljanja, ki je precej »pošolano«, se pravi, da poteka znotraj šolskega sistema in ni vezano na neposredno sodelovanje podjetij, zasledimo veliko zagovornikov modela, ki ga je razvila zlasti nemška tradicija. Pokazalo se je, da je takšen model zelo učinkovit; to velja zlasti za možnosti zaposlovanja in zadoščanja posebnih potreb posameznih proizvodnih sistemov in regionalnih značilnosti.

Poudarjene so bile zlasti te zahteve:

- Treba je razvijati družabniški odnos pri poklicnem usposabljanju med šolami in podjetji ali drugimi neposrednimi uporabniki.

- V vseh programih je nujno zagotoviti ravnovesje med splošno kulturno razgledanostjo, temeljnimi tehničnimi in poklicnim znanjem ter poklicno specializacijo.

- Več pozornosti naj bi namenili sodobnemu znanju v poklicnem izobraževanju, zlasti

poznavanju tujega jezika, ekologiji, tujim kulturam in pripravi na poklicno življenje v podjetjih.

- Treba je razvijati različne oblike poklicnega usposabljanja v kombinaciji s tradicionalnim - to zadeva zlasti prehodno nadgradnjo in povezovanje različnih oblik in možnosti.

- Ustvariti moramo ravnovesje med obdobji teoretičnega in praktičnega usposabljanja v podjetjih, vendar je treba poudarjeno, da prevzem usposabljanja zelo ovira to, kar podjetja niso gospodarsko, organizacijsko in kadrovsko pripravljena.

- Čedalje večji pomen pomenitve poklicnega usposabljanja zadeva tudi temeljno poklicno usposabljanje, ki mora dati dovolj široko splošno poklicno usposobljenost, da se posameznik med svojim poklicnim razvojem lahko nadalje specializira.

Simpozij je poudaril tudi pomen mednarodnega in medregionalnega sodelovanja, izmenjave učencev in učiteljev, možnost za izdelavo skupnega osnovnega programa, ki predstavlja splošen evropski standard. V ta namen pa je treba razviti tudi središče za izmenjavo podatkov in informacij.

Simpozij pa ni mogel zadovoljivo odgovoriti na vprašanja o odpravljanju nezaposlenosti v deželah srednje in vzhodne Evrope in izobraževanju pri njem, čeprav so ta problem nenehno omenjali. Njegovo reševanje je namreč povezano s splošnim gospodarskim razvojem, za tega pa je izobraževanje nujen, ne pa tudi zadosten pogoj.

JANKO MURŠAK

So preproste rešitve, so dobre rešitve, ni pa dobrih preprostih rešitev

Z avstrijske nacionalne konference o poučevanju angleškega jezika

Od prve avstrijske konference v maju 1989 sta minili dve leti. Od 8. do 11. maja 1991 je avstrijsko predstavništvo Britanskega sveta pripravilo na Dunaju drugo avstrijsko nacionalno konferenco o poučevanju angleškega jezika kot tujega jezika. Med 700 udeleženci so prevladovali avstrijski anglisti, učitelji vseh stopenj, od predšolske do akademske, pedagoški svetovalci, metodiki in pisci strokovnega slovnstva. Gostje konference pa so bili češki, madžarski, nemški, slovenski, hrvaški in srbski anglisti.

Predavanja in pedagoške delavnice so potekali v prelepih prostorih palače Ferstel in palače Trauttmansdorff, vodili pa so jih najvidnejši znanstveniki s področja EFL (angleški jezik kot tuji jezik) iz 13 dežel. Med njimi se je odlično uveljavila tudi naša mlada specialistka za metodiko pouka angleškega jezika mag. Marina Štros-Bračko in pripravila pedagoško delavnico na temo Razvijanje spretnosti pisanja. Lepo priznanje za Slovenijo, če pomislimo, da so na konferenci blestela imena, kot so Widdowson, Rinvolucri, Skinner, Wright, Clark, Lewis, Newby, O'Neill, Gerngross in drugi.

Vsak dan je bilo udeležencem na voljo sedem različnih predavanj in delavnic. hkrati pa je potekalo vsako uro devet različnih dejavnosti, tako da smo morali na začetku konference skrbno odbrati vsebine, in sicer na podlagi ožje specifikacije ali po osebnem zanimanju.

Kakšne vsebine je ponudila konferenca? Če bi jih poskušala strniti v posamezne vsebinske sklope, lahko rečem, da smo obravnavali tale področja anglistike:

- zgodnje učenje tujega jezika (posebna pozornost je bila namenjena vlogi zgodnjemu pouku in temu, kako pritegniti otroka v vse dejavnosti ter spodbujanju njegove ustvarjalnosti)
 - novosti pri obravnavi jezikovnih ravni (slovnica, besedje, fonologija) in jezikovnih spretnosti (razumevanje, govor, branje, pisanje)
 - projektno delo.
 - tehnologija pri pouku tujih jezikov, zlasti pravilna metodna uporaba videa
 - stalno izobraževanje učiteljev
 - ocenjevanje in mednarodni izpiti iz angleškega jezika
 - literatura in jezik, umetnost in jezik (korelacija med predmetnimi področji - cross curriculum teaching)
 - samostojno in ustvarjalno učenje.
 - jezik stroke
 - humor pri pouku tujega jezika.
- Izbira je bila bogata in težko se je bilo odločiti za tisto »pravo«. Sama sem si izbrala povezavo angleškega jezika z likovno vzgojo, zgodnje učenje tujega jezika (integracija dejavnosti), mednarodne izpite in vloga humorja pri pouku.

Pri pedagoških delavnicah iz zgodnejšega pouka tujega jezika smo pravzaprav dobili le potrdilo vseh načel in prijemov, za katere smo se v Sloveniji že odločili in o katerih sem že večkrat pisala. Strokovnjaki našega področja izrazito poudarjajo, kako pomembno je vedeti, kakšna je vloga leve in desne možganske polovice pri pouku tujega jezika. Kot nekaka rdeča nit so se skozi vsa predavanja vlekla opozorila o izsledkih znanstvenikov iz drugih predmetnih področij, ti pa so zelo pomembni tudi za pouk tujih jezikov. Dolga leta (marsikje delajo tako še zdaj) smo pri pouku tujega jezika spodbujali le dejavnost leve polovice možgan (gramatikalna metoda, prevajalna metoda...), kjer so središča npr. za razvoj pisanja, jezika, govora, branja, poslušanja... Šele če pri pouku tujega jezika aktiviramo tudi desno polovico možganov, kjer so središča za motoriko, prostorska razmerja, oblike, barve, domišljijo, glasbo... je pouk tujega jezika popoln in znanje trajno. To je še posebno pomembno pri mladih učencih, kjer je integracija dejavnosti nujen pogoj za razvoj motivacije in s tem za razvoj pozitivnega odnosa do tujega jezika - ta pa vodi do kasnejšega pridobivanja globalnega, sistematičnega znanja. Razvijanje spoštovanja tuje kulture in tujega jezika je tista nevarna čer, ki jo moramo prehoditi z vsjo potrebno »premo«, to je s skrbnim načrtovanjem stalnega izo-

brazevanja učiteljev. Že sam slovo poročila pove, da ta pot ne lahka ne hitra. Zavedati moramo, da je morda največja nepopolnost poučevanja v tujem jeziku, da želimo doseči takojšnje popust. Razred je prav gotovo prostor, kjer učenci uporabljajo jezik, ni pa nujno, da je to prostor, kjer zmeraj dobivamo pravilne odgovore.

Najboljše vsebine dunajskih konferenc bi radi prenesli na šolski učitelj. V Centru Oxford pripravljamo večer, na katerem bomo prikazali uspešno pot k zavodu likovnega pouka in tujega jezika v eni učni uri, začeli smo tudi že s pedagoškimi delavnicami, v teh prikazujejo učitelji najboljše možnosti uporabe učbenikov za zgodnje učenje tujega jezika. Pri jezikovni šoli Babylon pa so že letos pokali tečajni in mednarodni izpiti univerze Cambridge ter mednarodne pedagoške delavnice z aktualno tematiko. V šolskem letu 1991/92 bomo to dejavnost nadaljevali in še razširili.

Za »humor« pri pouku tujega jezika sem se odločila iz osebnega zanimanja. Dobro poznam naše in mednarodne učbenike za pouk angleškega jezika kot tujega jezika. Odlični in čedalje boljše, še zmeraj pa v njih vse premalo tistih drobnih zabavnih dejavnosti, s katerimi tako uspešno začnemo učno uro, razvedrilo učence sredi živnih snovi in končamo delo. NEVENKA SELIŠKAR

RAVNATELJI NA PRIZORIŠČU

Premišljene in preverjene poteze

Božidar Pilej: Smo zastopniki počasnih korakov

BOŽIDAR PILEJ, ravnatelj Osnovne šole Marije Vere v Kamniku, je bil po večletnem učiteljevanju na razredni stopnji tri leta pedagoški vodja podružnične šole za razredni pouk na Duplicih; ko pa se je šola razširila v samostojno osnovno, je postal njen ravnatelj. Najin pogovor je pokazal, kakšno je življenje na dokaj umirjeni šoli, ki ne odklanja novosti, vendar pa jim sledi s počasnimi koraki.

Zdaj se vam izteka mandat. Boste ostali na tem mestu?

Nekateri ravnatelji so zagledali vik in krik zaradi novega zakona o zavodih. Zase mislim, da bom ostal ravnatelj zaradi življenja in dela, ki sem ga posvetil tej šoli.

Kaj menite o nedavni stavki srednješolcev zaradi zaključnih izpitov?

Po vsakem nekajletnem končanem šolanju naj bi bili zaključni izpiti. Letos je stanje izjemno. Na nekaterih šolah so začeli dijake pravočasno pripravljati na zaključni izpit, na nekaterih pa ne. Zato so nastali konflikti, pogovor za okroglo mizo na televiziji pa ni ponudil nobene rešitve.

Kakšne lastnosti naj bi imel zgleđen ravnatelj?

Sodelavci naj bi imeli zdrave odnose; ti omogočajo nemoteno delo. Poskrbeti mora za stvarjalno ozračje. Učitelji mo-

Denar skušamo prihraniti tam, kjer ne bi smeli.

čuti, da ceni njihovo delo, da se zavzema zanje, ne pa da jih nadzoruje. Zelo je pomembno, da se zjutraj z njimi pozdravi, pogovori, se pozanima za njihovo delo ali težave. Če je treba, pa tudi zaropota.

Ste opisali sebe?

Poskušam biti tak. Idealnega človeka pa ni.

Kaj pričakujete od Zavoda RS za šolstvo?

Prav je, da je začel načrtno spremljati delo osnovne šole. Na splošno pa se ji premalo posveča. Svetovalci sodelujejo zvečinoma šolami, ki vpeljujejo nove programe. Druge šole morajo biti

same dovolj dejavne, sicer so odrinjene.

Kako pa je s svetovalno in nadzorno vlogo Zavoda?

Ni še čisto jasna.

Menite, da učitelj lahko motivira vsakega učenca?

Moral bi ga, čeprav je to v veliki skupini težko; odvisno je tudi od tega, kakšen odnos ima do dela in kako se pripravlja na pouk.

Kaj je težje vpeljovati na šolo: novo miselnost, novo filozofijo ali nove oblike dela?

Marsikdo zelo težko spremeni ustaljeni način dela. Pa tudi dvomiti začne, če doživi preveč neuspehov. Napačno je bilo, da smo morali vsiljene novosti sprejemati na hitro in vsi po vrsti. Vendar pa je med učitelji tudi veliko takih, ki sami iščejo nove poti in radi sprejemajo tisto, kar je premišljeno in preverjeno.

Gotovo ima že vsaka slovenska šola nekaj novosti. Kako prodirajo v vašo šolo?

Smo zastopniki počasnih korakov. V 5. in 6. razredu se učenci učijo angleškega jezika po novi metodi. Na razredni stopnji vpeljujejo prvine integriranega pouka, jeseni pa se bo začel nivojski pouk matematike.

Ali naj učitelj pusti svoje skrbi pred vrati ali naj jih »nese« v razred?

Načeloma naj bi jih pustil pred razredom, a včasih to ni mogoče. Skrbeti pa mora, da ne bi kvarile njegovega odnosa do otrok in do dela. Družba bi morala učitelju omogočiti, da bi normalno delal. Dati mu mora mesto, ki ga zasluži.

Kaj po vaše najbolj ovira vsak napredek?

Pot je napredku odprta, če

ljudež omogočimo izobraževanje in če ima družba pravi odnos do znanja in dela. Mi pa smo te stvari zanemarili. Majhen narod, kakršen smo, si ne bi smel privoščiti tako slabega stanja bralnosti in pismenosti.

Kaj je po vaše učiteljeva osrednja naloga?

Da vzgaja, da navaja otroke na pravi odnos do sočloveka, dela, narave, okolja; da ga spodbuja k iskanju novih poti. Priznajmo, da nam tega zelo manjka. Ne znamo prisluhniti drugim, ne znamo se pogovarjati.

Vaša šola ima 845 učencev. Koliko jih poznate? Si bolj zapomnite uspešne ali problematične?

Ravnatelj Božidar Pilej

Vseh ne poznam, pač pa večino na razredni stopnji, ker so njihovi razredi blizu moje pisarne. Zapomnim si pa tiste, ki so najbolj izpostavljeni, se pravi - najboljše in najslabše.

Ali vas učitelji povečini razveseljujejo ali vam povzročajo skrbi?

Kar dobro se razumemo. Včasih so težave zaradi ocenjevanja, večjih konfliktov pa ni.

Kako se počutijo otroci na vaši šoli?

Otroci se dobro počutijo. Smo pa prostorsko utesnjeni; to se še posebno čuti v opoldanskem odmoru, ko se zamenjujeta izmeni. Seveda so pri odraščanju težave. Nekateri kadijo, nismo pa opazili, da bi jemali mamila. Družinski alkoholizem je zanamrljiv.

Imate kaj upanja na enozimski pouk?

Imamo. Ker občina ni vnaprej mislila na šolo, ko je gradila stanovanja, kot na primer domžalska, bomo imeli eno izmeno najbrž šele čez deset let.

Težave se povečajo na srednji šoli.

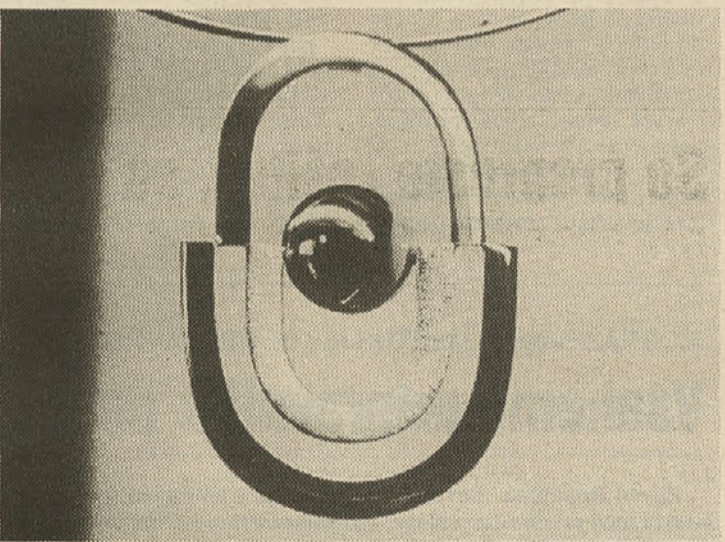
Preskok iz osnovne šole v srednjo je bil zmeraj težaven. Učenci prihajajo tja z različnim znanjem. V prvem letniku jim profesorji ne bi smeli »gledati skozi prste«, ampak bi jim morali pomagati drugače zapolniti vrzeli v znanju. Tudi selekcija z nezadostnimi ocenami ni v redu.

Kakšni so odnosi med šolsko svetovalno službo in učitelji?

Svetovalna služba nam veliko pomaga, brez nje učitelji težko delajo; nekateri vidijo v njej potuho. Prav tu ne bi smeli gledati na denar. Naša šola bi potrebovala vsaj štiri svetovalne

Šibka učiteljeva točka je, da iz preobsežnega gradiva ne zna izbrati bistvenega.

delavec: socialno delavko, specialnega pedagoga, psihologa in logopeda, imamo pa samo socialno delavko, dva dni v tednu psihologa in en dan pa logopeda.

Zlatar-oblikovalec Tine Šrot, nakit

Katera je učiteljeva najšibkejša točka?

Iz preobsežnega gradiva ne znajo izbrati bista. Preveč jih še vodi misel: raje bi več povedali, da bo učencem vsaj nekaj ostalo. Z vpeljevanjem nivojskega pouka se bo to spremenilo, ker bo moral učitelj zelo pretehtano izbrati vsebine in ločevati zahtevnejše od manj zahtevnega.

Bi imenovali svojega najboljšega učitelja?

Ne.

Kako bo s sveti staršev? Kaj menite o klubih staršev za boljše šole?

Kjer so sveti staršev dobro sodelovali s šolo, bodo ostali, samo oblike bodo drugačne. Pri nas je izobrazbena in narodnostna sestava staršev zelo raznolika in poenoteno delo je težje doseči. Večino staršev zanimajo ocene, le nekatere pa tudi še kaj več.

Na naši šoli ni kluba staršev, mesto pa ga že ima. Če delajo za izboljšanje odnosov med šolo in starši, so klubi potrebni. Občutek imam, da so malo manj zagnani kot prej.

Imate v zvezi s šolo kaj, kar vas veseli?

Veseli me, da okolje, v katerem živimo, lepo skrbi za nas. Krajanje so s samopriskom uredili telovadnico, prispevajo denar za šolo v naravi, pomagajo pri urejanju igrišč. Pomaga nam tudi tovarna Stol, ki je naš donator. Bojim pa se, da bodo te lepe stvari počasi izginile.

Se spominjate kakšnega prijetnega šolskega dogodka?

To je bil dan odprtih vrat, ko je šola odprla vrata vsem, da so si lahko ogledali različne dejavnosti: razstave, igrice dramske skupine, klekljarski krožek, kipersko delavnico in drugo. Po ogledu interesnih dejavnosti so gostje prisluhnili še koncertu.

Česa si najbolj želite?

Zelo si želim, da bi pridobili štiri učilnice, ki so v načrtu namenjene pouku na predmetni stopnji.

Pogovor pripravila DANICA CEDILNIK

Koristno pretakanje izkušenj

Iz analize vprašalnikov, v katerih so nam učitelji dopolnilnega pouka materne jezika in kulture lahko podali svoja mnenja o vsebinah, ki jih je Zavod RS za šolstvo ponudil na strokovnem seminarju v začetku letošnjega aprila, ugotovljamo, da so bili udeleženci zelo navdušeni nad delom v pedagoških delavnicah, v katerih so spoznali projektno delo kot eno izmed novosti v šoli.

Projektno delo kot metodični sistem je še posebno primerno pri dopolnilnem pouku materne jezika in kulture, saj zajema najrazličnejše metode in oblike, ki jih slovenski učitelj na tujem mora uporabljati, če želi otroke motivirati za pouk. Učitelj mora zmeraj znova prihajati mednje z novimi zamislimi in jih spodbujati k sodelovanju, sicer jih pouk preveč utruja. Zavedati se moramo, da prihajajo ti otroci k dopolnilnemu pouku po napornem rednem pouku v šoli dežele gostiteljice. To je bil med drugim pomemben razlog, da smo v program seminarja uvrstili projektno delo, skratka, usposabljanje učitelja za delo po tem metodičnem sistemu.

K sodelovanju smo povabili strokovnjake različnih področij. O osnovah projektne dela, ki jih je v priročniku (tudi na seminarju) projektno učno delo, drugačna pot do znanja s svojimi sodelavci obdelala dr. Helena Novakova, je potekalo delo v štirih skupinah ali pedagoških delavnicah. Usmerjali so ga različni strokovnjaki: mag. Martina Križaj-Ortar, ki dela na Centru za slovenski jezik na Filozofski fakulteti v Ljubljani, prof. Miha Bregant prav tako na Filozofski fakulteti, in prof. Vera Žužej, ki je teoretične osnove projektne učne učnega dela z učitelji celjskega območja prenesla v pedagoško prakso. Pri uspešnem prenašanju ji je, med prvimi, pomagala Valerija

Pukl, učiteljica na osnovni šoli Polzela. Le-ta je začela prva vpeljevati projektno učno delo v svoji šoli in pri tem dosegla zavidljive uspehe. Po njeni zaslugi se je inovacijsko usmerjena šola uveljavila v ožjem in širšem okolju.

Delo v manjših skupinah je omogočilo, da se je vsak udeleženec ali član skupine lahko kar najbolj »uveljavil«. Učitelji so po tem učnem sistemu predelali osem tematskih skloпов iz učnega načrta za dopolnilni pouk materne jezika in kulture. Skupine so zamenjale svoje mentorje in tako spoznale različne prijeme, in to je bilo dobro ocenjeno. Eno skupino je vodila Helga Trobiš, učiteljica, ki je redno zaposlena v nemški šoli in hkrati naša honorarna sodelavka v oddelku dopolnilnega pouka v Spodnji Saški. Svoje izkušnje iz Nemčije, kjer je tovrstno učno delo dodobra uveljavljeno, je lahko prenesla tudi drugim.

Zanimanje je med udeleženci seminarja zbudila tudi Mira Turk, ki poučuje v pokrajini Hessen. Predstavila je veliko didaktičnih iger, ki jih je izdelala s svojimi učenci ali pa se je z njimi seznanila na seminarjih za tuje učitelje, ki jih pripravljajo tamkajšnje ustanove.

Seminar je nujen za prenašanje novih usmeritev in izkušenj, ki smo jih dosegli v slovenski šoli, hkrati pa omogoča izmenjavo le-teh med slovenskimi učitelji, ki prihajajo iz različnih krajev Evrope. Ob koncu seminarja smo sklenili, da bomo naslednje leto uvrstili v program še obisk na osnovni šoli na celjskem območju (upamoo, da bo to osnovna šola Polzela), tako da bodo učitelji doživeli projektno učno delo na šoli, ki dosega z vpeljevanjem novosti zelo dobre uspehe.

DRAGICA MOTIK
Zavod R Slovenije za šolstvo

PRVA SLOVENSKA ANDRAGOŠKA ŠOLA

Spodbuden začetek

Nešteto je razlogov, zaradi katerih je treba na Slovenskem spet zbrati ljudi, ki se ukvarjajo z izobraževanjem odraslih, jih povezati, ozaveščati, izobraževati in spodbujati. Eden od njih je vse večja brezposelnost, saj napovedujejo, da bo do prihodnjega leta pri nas 120.000 ali celo 200.000 nezaposlenih. Medtem ko v razvitih deželah poznajo pretočno brezposelnost (ljudje izgubijo delo, pa se zaposlijo v drugem podjetju), govorimo pri nas o statični brezposelnosti. Funkcionalna nepismenost, s to se ukvarjajo na zahodu, je zahrbtna nevarnost, s katero se bomo morali prej ali slej spoprijeti tudi mi. Še zmeraj je izredno močan izločevalni sistem rednega izobraževanja, po katerem le polovica mladih doseže evropsko izobraževalno raven, to je končno srednjo šolo ali 12 let šolanja. Vrednost družbe pa je odvisna od delovanja povprečja; pri nas traja šolanje 8,8 leta, torej samo leto več kot obvezna osnovna šola. Izobraževalci bi morali biti torej v teh trenutkih najbolj dragoceno blago in se odzivati na vsako potrebo.

To so le nekatere misli, s katerimi je začela dr. Ana Krajnc prvo slovensko andragoško šolo. S to se je uresničila dolgoletna zamisel, da bi za slovenske andragoške delavce pripravili program, namenjen potrebam naših andragogov, kakršnega načrtuje tradicionalna andragoška šola na Hrvaškem. Slovenska andragoška šola je potekala 9. in 10. maja 1991 v Ljubljani in je bila po programu zelo pisana. Udeležilo se je je okrog 40 andragogov, zlasti delavcev v izobraževalnih središčih podjetij in zavodih za zaposlovanje, nekaj pa tudi z delavskih univerz in srednjih šol.

sti pri nas je udeležencem sporočil gospod Samo Hribar z Republiškega zavoda za zaposlovanje. Spodbudno pa nas je seznanil z mnogimi ukrepi Zavoda za zaposlovanje oziroma Sekretariata za delo, da bi brezposelnost omilili in presežne delavce preusposobili.

Drugi dan je začel »šolo« dr. Silvije Pongrac s Pedagoške fakultete na Reki, stalni gost na strokovnih srečanjih slovenskih andragogov. Nadaljeval je temo prejšnjega dne, in sicer izobraževanje odraslih za preusposabljanje. Nekatere od teh zanimivih izkušenj je opisal v svoji publikaciji Inoviranje v izobraževanju (Andragoški center, Zagreb 1990), ki so jo udeleženci dobili kot del gradiva.

Načrtovano sistemsko ureditev izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji je prvi dan najprej predstavil gospod Boštjan Zgonc z Republiškega sekretariata za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo. Razveseljivo je, da se v sekretariatu kaže pripravljenost za bolj sistematično ureditev tega izobraževanja, in se že oblikuje prihodnji andragoški center kot raziskovalno središče izobraževanja odraslih. Žal pa nismo mogli zvedeti, kako bo institucija, v katerih se odrasli izobražujejo, opredelil nastajajoči Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja in kako bo le-ta sploh uredil izobraževanje odraslih. Kratko informacijo o spremembah v srednješolskih programih in vključevanju odraslih v izobraževanje so zatem podali delavci Zavoda Republike Slovenije za šolstvo: Marija Velikonja, Irena Komac in Anton Grebenšek. Popoldne je gospod Zoran Jelenc - Pedagoški inštitut - pojasnjeval raziskavo o odraslih prebivalcih Slovenije v izobraževanju in z njo ponudil organizatorjem izobraževanja temeljne podatke za programiranje in organizacijo izobraževanja. Zanimive in hkrati zastrašujoče številke o naraščajoči brezposelnosti pri nas smo lahko primerjali s tujimi izkušnjami, ko je dr. Jurij Jug s Fakultete za organizacijske vede v Kranju govoril o sodobnem dogajanju v Evropi in vplivih na izobraževanje pri nas. Tretja tema tega dne je govorila o učinkovitih poteh izobraževanja odraslih. Dr. Ana Krajnc je izbrala izkušnje udeležencev in z njihovim sodelovanjem zbrala dejavnike, ki vplivajo na učinkovito učenje odraslega, in sicer družbene okoliščine, andragoške in osebne razmere ter nove metode učenja in poučevanja. Z zgledom iz andragoške prakse je opisala likovna pedagoginja Anka Hribar-Košmerl, kako poučuje umetnostno vzgojo v nekaterih srednješolskih programih, v katere se vpisujejo odrasli pri Centru za dopisno izobraževanje v Ljubljani.

Center za dopisno izobraževanje ima tudi zaslugi za dobro organizacijo prve slovenske andragoške šole. Začetek je bil spodbuden in prve izkušnje bodo pokazale, kako še bolje načrtovati program in delo tega zahtevnega projekta.

MARIJA VELIKONJA

C
ZVEZA DRUŠTEV ZA CEREBRALNO PARALIZO SLOVENIJE

Na Prosvetnega delavca se lahko naročite tudi po telefonu: (061) 315-585

Dragi naročniki!
Te dni smo začeli pošiljati na vaše naslove položnice z akontacijo za letno naročnino. Vaš prispevek k izhajanju lista je pomemben, saj je družbena pomoč čedalje manjša, zato vas prosimo, da poravnate naročnino in tako pomagajte ohraniti vaš in naš list.
Uredništvo

pobude
odmevi

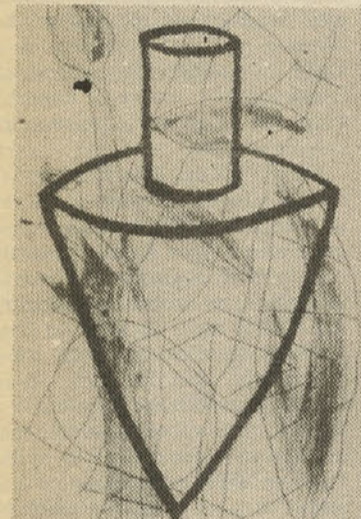
Nekoliko naprej, nekoliko nazaj

Novi učni načrt za etiko in družbo bo verjetno razveselil učitelje DMV, saj kljub nepopolnostim pomeni napredek in novo kakovost. Skupina, ki ga je oblikovala, je poskušala ohraniti nekatere dobre strani prejšnjega učnega načrta za DMV, hkrati pa je upoštevala nekatere dosežke podobnih učnih načrtov v tujini. Težave so nastajale predvsem zaradi tega, ker je za tak predmet, ki mu v svetu namenjajo veliko pozornost, ostalo enako število ur, ker je torej časovno zelo omejen in zaradi tega ni bilo mogoče uvrstiti sodobnih tem in problemov, ki posebej zanimajo sodobnega mladega človeka. Očitno je, da bi bilo potrebno zlasti v devetletni šoli nameniti družboslovju več časa in pozornosti.

Pri prenovi učnega načrta so se pojavila stara vprašanja, nekatere pristne in tudi lažne dileme, ki so jih v preteklosti in sedanjosti v svetu že rešili. Na novo je bilo treba začrtati cilje, smotre in naloge takega predmeta zaradi družbenih sprememb, poiskati novo ime zanj, ker prejšnje ni bilo zaželeno. Med mnogimi predlogi je ostalo ime »etika in družba« in temu so prilagojene tudi vsebine. Pri izbiri teh so člani skupine upoštevali dobre stvari iz prejšnjih učnih načrtov in izkušnje iz tujine. Ker je ostalo enako število ur, se je bilo treba omejiti na najnujnejše, in spet so bili potrebni kompromisi, omejitve, spet je bilo treba tvegati slabosti iz pre-

tativne dejavnosti, posebna vloga Rdečega križa. Bolje je tudi obdelana tema o svobodi vesti, saj sta poudarjeni njena moralno-etična stran in njena ogroženost v avtoritarnih sistemih. S tem se povezujejo vprašanja strpnosti med ljudmi, skupinami, narodi, verami, povezanost z demokracijo, s človekovimi pravicami v pluralni družbi.

Čeprav smo že v prejšnjem učnem načrtu za DMV imeli vrsto spoznanj o OZN, človekovih pravicah, o vprašanih razizma, imamo v novem še nekaj več snovi o človekovih pravicah in svobodah. Posebno poudarjeni so: njihov razvoj, njihovo uresničevanje, vloga in pomen raznih mednarodnih organizacij

Albert Merz, akril

teklosti. V svetu imajo za tak pouk na voljo vsaj še enkrat toliko ur.

Širša skupina in zlasti sodelavci Zavoda za šolstvo republike Slovenije, so poskušali izbrati teme, ki so zanimive za mlade, kažejo pa tudi novejša pogleda in dosežke družbenih ved. Pri tem so bolj kot sociološki pogled upoštevali antropološkega, več pa je tudi psiholoških tem, ki omogočajo mladim spoznavanje lastne duševnosti in doživljanja drugih. Tudi čisto brez politološke problematike ni slo.

V novem učnem načrtu bomo torej našli veliko spoznanj o odnosih med ljudmi, zlasti v družini, šoli, v ožji in širši skupnosti, pa tudi o razlikah med njimi, o humanizaciji odnosov med spoloma, nadrobneje kot prej bodo obravnavana verstva sveta, zlasti krščanstvo. Ob tem lahko mladi spoznajo tudi nekatere pojme iz drugih verstev in njihovih vlog v kulturi, povezavo med etiko in religijo, med religijo in moralo. Večja pozornost kot nekoč je namenjena vprašanjem humanizma, sodobnim družbenim gibanjem, zlasti socialnim, delavskim, ekološkim, mirovnim in drugim, vprašanjem dela in prostega časa, ustvarjalnosti in produktivnosti, ohranjanju telesnega in duševnega zdravja posameznika in skupnosti.

Čeprav je bilo vprašanje solidarnosti obdelano tudi v prejšnjih načrtih, je zdaj še bolj poudarjeno, zlasti na področju gospodarstva, znanosti in kulture, v ožjih in mednarodnih odnosih. Globlje je zasnovano pojmovanje povezanosti med ljudmi, poudarjene so humanitarne in kari-

pri varovanju teh pravic. Poudarjene so tudi otrokove pravice. Seveda pa je to še zmeraj preskromno in skopo glede na izredno bogato in obsežno problematiko. Ostala je tradicionalna tema o narodu, o narodnem vprašanju, o naši slovenski državnosti, o narodni samoodločbi. Nova je tema o sodobni parlamentarni demokraciji, o političnem pluralizmu, o razvoju slovenske državnosti, o nenasilju. Ostala je tudi tema o znanju in izobraževanju, o vlogi šole in drugih dejavnikov pri poklicnem odločanju, o metodah učenja idr. Na novo so uvrščena vprašanja o medijih, o prenosu informacij, o kakovosti obveščanja in o vplivih javnih občil na mladi rod. Izredno pomembno je opozorilo na medijske manipulacije. V novi učni načrt je uvrščena tudi nova tema o kakovosti življenja, o spreminjanju osebnih in družbenih vrednot, o novih razmerjih med človekom in naravo, med napredkom in ravzajem, o vizijah nove, boljše družbe. Posebno zanimive so izbirne teme, ki zajemajo predvsem socialno-patološke pojave.

Spričo novih tem, ki smo jih omenili, je bilo treba skrečiti poglavje o družini, o izbiri poklica, zlasti pa o mednarodnih pojavih, o boju za mir, protislovjih sodobnega sveta, delavskih in drugih gibanjih, razizmu in apartheidu in neokolonializmu. Novi učni načrt pomeni ponekod napredek, drugod nazadovanje, saj ob tako pičlem številu ur ni bilo mogoče ohraniti starega in dodati novega.

MILAN DIVJAK

Še enkrat o študiju germanistike

V zadnji številki *Prosvetnega delavca* je naša kolegica prof. dr. Barica Marentič-Požarnik namenila svoje razmišljanje študiju germanistike. Kot je bilo jasno iz naslova, moj izhodiščni zapis »Študij germanistike: da ali ne« ni bil namenjen predstavitvi študija na našem oddelku, marveč zgolj mogočim premislekom pri odločanju srednješolcev za študij anglistike in nemščine. Zato v njem nisem govorila o različnih možnostih študija in njihovih vsebinah, temveč o razlikah med predstavami novincev, ki smo jih anketirali lani, in resničnimi zahtevami študija. Kar zadeva pedagoški poklic, sem navedla samo nepričakovan podatek, da je le 6 od 232 anketirancev navedlo željo postati učitelj angleščine kot vzrok za izbor študija. Kolegico Marentič-Požarnik pa je moj strogo funkcionalno napisani članek navedel k razmišljanju o problemih odnosa do pedagoških predmetov v skopu jezikovnega študija, o domnevem omalovažujočem odnosu do teh predmetov, ki naj bi – tako meni ona – preraščal že kar v iracionalno zakoreninjeno nasprotovanje. Ker tako pisanje izkrivlja podobo študija na našem oddelku in odnosa učiteljev do vsebin našega programa, moram to problematiko osvetliti s stališča študija germanistike.

Dokler pouk pedagoških predmetov ni bil organiziran tako, da so ure za študente germanistike in romanistike sovpadale z njihovim temeljnim študijem strokovnih predmetov, se niso niti študentje niti učitelji pritoževali nad pedagoškimi predmeti. Študentske pritožbe so se začele šele, ko so se pedagoški predmeti začeli širiti v redni urnik tujih jezikov in so tako študentom s prisilno obveznostjo preprečevali udeležbo pri pouku tujega jezika. Pritožbam nad urnikom so se pridružile pritožbe nad vsebinami pedagoških predmetov, nad nepovezanostjo in ponavljanjem. Ker je ena izmed dolžnosti predstojnika oddelka tudi reševati študentske pritožbe in pomagati študentom pri bolj smiselni organizaciji študija, se mi zdi navedeni lanskeletni odziv predstojnice romanistike povsem ustrezen glede na pritožbe in motnje pri pouku jezikov, ki jih je po nepotrebnem povzročila nefunkcionalna organizacija pedagoških predmetov: dopis oddelka za romanistiko je bil pač oblikovan sporu primerno. Pritožili so se tudi študentje germanistike, ker se zaradi nenadno vpeljanih obveznih vaj niso mogli udeleževati rednega pouka in seminarjev. V takšni zvezi sem povedala tudi stvarni podatek, da me v tridesetih letih še nobena šola ni vprašala o pedagoški usposobljenosti kandidat, ki smo jih priporočili, marveč samo o njihovem znanju angleščine ali nemščine. Če kdo dvomi o zanesljivosti tega podatka, lahko preveri, ali bi katera šola dala prednost pedago-

ški usposobljenosti pred znanjem tujega jezika. Domnevam, da je to mogoče pri kakšnem drugem predmetu, pri pouku tujega jezika pa učitelju brez znanja tujega jezika ne more pomagati niti doktorat iz pedagoških znanosti. To spoznanje je uveljavljeno po vsem svetu, kjer šole za učitelje tujih jezikov preverjajo najprej aktivno in brezhibno znanje tujega jezika, pedagoško usposabljanje pa imajo po končanem študiju jezika. To, da povsod postavljajo na prvo mesto obvladanje tujega jezika, pa ne pomeni, da bi bili pedagoški predmeti nepotrebni, niti, da bi jih na našem oddelku šteli za nepotrebne, še posebno ne, če bi bili organizirani smiselno in funkcionalno.

Ne gre torej za nikakršno nasprotovanje pedagoškim predmetom, še najmanj pa za »iracionalno zakoreninjeno nasprotovanje«. Iracionalnost si mogoče lahko privoščijo pri študiju pedagoških predmetov, na našem oddelku moramo vsako odločitev in stališče temeljito premisliti in utemeljiti. Zavedamo se namreč, da kakovost in organiziranost našega pouka nista pomembni samo za 729 redno vpisanih študentov, marveč imata posredne posledice tudi za pouk angleščine in nemščine na vseh ravneh. Samo v enem letniku osnovne šole se v Sloveniji uči angleščino več kot 26000 učencev! Nasprotujemo le nesmiselnosti in nefunkcionalno organiziranemu pouku pedagoških predmetov, pa naj gre za sočasnost urnika, ki bi ga lahko brez težav preprečili,

če bi pedagogi pred vpeljevanjem raznih obveznih vaj pogledali že narejene urnike na germanistiki in romanistiki, ali pa za nedavni predlog, da naj bi zaradi pedagoških predmetov v 3. in 4. letniku skrčili jezikoslovne programe na devet ur na teden.

Navsezadnje smo v predlaganih programih samostojnega študija anglistike in nemščine predvideli dovolj ur za vse pedagoške predmete in prakse s statusom izbirnih predmetov za tiste študente, ki bi se odločili za pedagoško usmeritev študija.

Spričo hitrega razvoja stroke, ki zahteva poglobljene programe, in pogosto nezadostnega poprejšnjega znanja, še zlasti drugega tujega jezika, se zdi edina smiselna rešitev za študij na našem oddelku vpeljava možnosti enopredmetnega študija, ki bi zagotovil visoko strokovno raven in primerno pa bi omogočal tudi pedagoško usposabljanje. Oddelek za germanistiko se že od leta 1989 zavzema za vpeljavo predloženega programa samostojnega študija.

Govoriti o upoštevanju svetovnih teženj v izobraževanju učiteljev tujih jezikov ob neupoštevanju tega, da so vse druge okoliščine, npr. obvezna dvopredmetnost, prostorska stiska in nedopustno neugodno razmerje med številom študentov in učiteljev drugačne kot drugje po svetu, pa je čisti nesmisel. »Drugi po svetu«, npr. na univerzi v Cambridgeu, poučujejo nemščino kot tuji jezik v tutorski skupini za dva študenta, jezikovne vaje pa potekajo v skupinah 4 do 7 študentov. Za večino univerz je potreba po učinkovitem pouku tujega jezika tako samoumevna, da v svojih programih sploh ne navajajo števila študentov v skupinah, to pa mora biti čim manjše. Naš oddelek pa mora leto za leto utemeljevati, zakaj je že skupina s 15 študenti prevelika! Na številnih univerzah je razmerje 7, 8 ali 9 študentov na enega učitelja tujega jezika, vse kar je več kot 10 pa se šteje za neugodno. Pri nas imamo pri nemščini razmerje 26 študentov na enega redno zaposlenega učitelja, pri angleščini pa 23 študentov na učitelja. (Na

srednjih Solah, ki jih pozna je to razmerje bistveno bolj

Kljub tem skrajno neugodnim razmeram za delo se na oddelku zavedamo, kako pomembna pedagoška usposobljenost naše diplomante, in se trudimo razviti tako didaktiko angleščine in nemščine, ki bi bila usmerjena našim slovenskim učencem utemeljena na angleško-slovenski ali nemško-slovenski kontrasti. Sistematično vpeljuje podiplomski študij na področju didaktike tujih jezikov in poskušamo preučiti zdajšnje pedagoške zgodovino in razvoj slovenske angleščine in nemščine, še zlasti možnosti za uspešnejši pouk boljše dosežke. Pri tem razmeram delu vztrajamo, če – kljub obsežnemu govoru o vključevanju v Evropo in potrebnem znanju tujih jezikov – še nismo mogli zagotoviti narjara za nujno raziskovalno na tem področju. Pri tem pomagamo in ustvarjalno sodelujemo tudi kolegica Barica Marentič-Požarnik, kot učiteljica in mentorica naših podiplomskih študentov. Pripisovanje iracionalno zakoreninjenega nasprotovanja pedagoškemu predmetu našem oddelku se mi zato zdi sem iracionalno in neuporabno. Lahko pa pričakujemo, se bodo študentje tujih jezikov naprej spraševali, ali učitelji dagojike ne vedo, da je nepotrebno in nevezgajno študente vajati in siliti k neobiskovanju obveznih seminarjev, če bi pedagoške vaje načrtovali v strokovnih programov. Še prej se bodo spraševali, ali učitelje pedagoških predmetov ne velja pravilo, da bi mladi neprestano učiti tudi z dobrega zglede, z zglede organiziranega pouka in prav takšnim sodelovanjem pri izvajanju skupnega programa. Prepričani smo, da bi se študentje germanistike in romanistike manj pritoževali nad pedagoškimi predmeti, če bi jih njihova vsebina pritegnila in bi zbudila zanimanje.

Ko bo fakulteta dobila dovolj za obvezno prakso in za izvedbo sprejetih programov specialnih didaktik pri študiju predmetov B po pred leti potrjenih programih, bomo seveda takoj uveljavili ta pouk.

META GROSMAN

IZOBRAŽEVANJE MENTORJEV IN PRIPRAVNIKOV

Vsakemu pripravniku dobrega mentorja

Zavod Republike Slovenije za šolstvo je v letošnjem šolskem letu uvrstil med prednostne naloge tudi izobraževanje učiteljev mentorjev in učiteljev pripravnikov.

Področje mentorstva in pripravnika je na nekaterih šolah dokaj zapleteno in težavno. Trditve se potrjujejo v raznih raziskavah, ki nam razkrivajo zaskrbljivo stanje. Šola (vodstvo mentorji, ŠSS) niso kos nalogam, ki jih glede pripravnika in mentorstva zahtevata zakon in sodobna pedagoška teorija. Dogaja se, da mentorji s pripravniki (in sodelavci) ne izdelajo individualnih programov pripravništva in da pripravniki z njimi niso seznanjeni. Pogosto so programi napisani formalno, so površni, nedodelani, zajemajo le nekatere vsebine vzgojno-izobraževalnega dela in nekaj nalog, ki spadajo v področje učiteljevega dela.

Hospitacije med mentorji in pripravniki potekajo zelo različno. Poudariti moramo, da so ponekod skrbno načrtovane, izpeljane in strokovno razčlenjene. Žal pa v vseh šolah le ni tako. »Mentorji na papirju« ne opravljajo hospitacij pri pripravniku in za pripravnika. Tudi drugi pedagoški delavci poredko obiskujejo učitelje začetnike v razredu. Podatki kažejo, da je bilo precej ravnateljev, ki pripravnikov sploh niso hospitirali.

Vprašanje je, kako so ti ravnatelji in mentorji pripravili poročilo o poteku pripravniške dobe in kako ocenili pripravnikovo pedagoško delo, takšno poročilo pa je namenjeno komisiji za strokovne izpite. Zato ni čudno, da so izpitne komisije v zadregi, kadar dobijo površna poročila in pomanjkljive ocene.

Na kaj nas raziskave še opozarjajo? Pri pripravnikih z višjo izobrazbo se čuti primanjkljaj strokovnega znanja, pripravniki z visoko izobrazbo pa imajo premalo psihološkega, metodičnega in didaktičnega znanja. Tudi kultura ustnega in pisnega izražanja je pri nekaterih pripravnikih različna, večkrat nezadovoljiva. Slavisti, člani izpitnih komisij, se zavzemajo za drugačen položaj slovenskega jezika.

Pereči problemi, ki smo jih nazivali, so pomemben razlog, da se je Zavod RS za šolstvo lotil organiziranega in načrtnega izobraževanja mentorjev in pripravnikov za vso Slovenijo (vrtci, osnovne šole, srednje šole). Prej je to nalogo opravljala delavska univerza, vendar je bil program zasnovan ozko, le kot priprava na strokovni izpit. Zavod se je naloge lotil širše. Poudarek za

osnovnošolske mentorje in pripravnike je na prvih, značilnih za sodobno in učinkovito poučevanje, na oblikovanju učitelja praktika in teoretika, ki bo v sebi iskal mogoče rešitve in spremembe za večjo uspešnost pri vzgojno-izobraževalnem delu. Usposabljanje učiteljev mentorjev in pripravnikov je organizirano kot seminar z delom v pedagoških delavnicah. Nekatere teme spremljata pripravnik in mentor skupaj, nekatere pa ločeno. Pomembne vsebine, ki zajemajo usposabljanje, so: šolska zakonodaja, teme iz psihologije, didaktike in jezika. Seminar poteka v dveh delih, s časovnim presledkom. Čas med prvim in drugim delom je namenjen mentorju in pripravniku, da skupaj razmišljata in rešujeta didaktične probleme, ki zahtevajo dosti znanja iz pedagoške psihologije. Tudi zakonodaja zahteva čas za študij in razmislek. V drugem delu, ki je zasnovan problemsko, so rešeni mnogi problemi, ki zadevajo omejene vsebine.

Ti seminarji in pedagoške delavnice, ki jih vodijo pedagoški svetovalci Zavoda in zunanji sodelavci, ne morejo nadomestiti načrtnega in kakovostnega dela z učiteljem pripravnikom na šoli. Opozoriti je treba, da je na voljo veliko strokovnega slovstva – to pa je vredno uporabljati pri vzgojno-izobraževalnem delu.

Tudi priročnik, ki šele nastaja, prav gotovo dobrodošel in bogaten kažipot za skupno delo sodelovanje.

Prepričani smo, da bo načrtno usposabljanje mentorjev in pripravnikov rodilo sadove. Vredni vprašalniki, ki jih izpolnijo udeleženci, nas prepričujejo, so nujni, saj mnoge učitelje pritegnejo iz težav. Večina mentorjev in pripravnikov je s strokovno spopolnjevanjem zelo zadovoljna. Predlagajo, naj bi nekatere vsebine poglobili in razširili. Želijo se sestajati na stanovnih sestankih, na teh bi razpravljali o novih teoretičnih spoznanjih (nivojski pouk, metoda projekta...) in jih preverili v praksi. To so zanimive bodo, zato bi jih morali z vso ljubeznijo sprejeti.

Prizadevajmo si, da bi učitelj pripravnik dobil najboljše mentorja – takšnega, ki je šel je predstavljen v sodobni pedagoški teoriji in v dobri praksi. To je uspešna osebnost, ki široko znanje, sposobnosti in čutek za ljudi.

Če bomo imeli takšne mentorje in se bodo naši pripravniki razvijali ob takih sodelavcih, nam ni bati za prihodnji rod brih učiteljev pa tudi do mentorjev.

DARJA INTIHAR

Aktualna vprašanja književnega pouka (VIII)

JANKO KOS

Verske vsebine

O verskih vsebinah v srednješkolskem pouku se je začelo govoriti potem, ko se je rodila misel, da bi morali v šole vpeljati pouk o verstvih kot poseben predmet. Zlasti tisti, ki so nasprotovali takšnemu predmetu, so predlagali, naj bi o verskih stvarih učence poučili kar pri drugih predmetih, na primer pri pouku književnosti. Natančneje pa ni tega predloga razložil nihče.

Ne glede na opisane okoliščine je seveda res, da književni pouk vsebuje tudi besedila z verskimi vsebinami. Če naj jih učenci razumejo, doživijo in ovrednotijo, ni dovolj, da jih razlagamo samo po jezikovni, slogovni in estetski plati, temveč je treba razložiti tudi njihove motive, teme in ideje - in prav te so tisto, čemur se preprosto reče »verska vsebina«. Da so torej neogibni del književnega pouka, ne more biti sporno. Vprašanje je le, kakšen naj bo ta del, kako naj poteka, s kakšnimi cilji in sredstvi.

Stvar je zapletena, kot je zapleten sam književni pouk. Vsi vemo, da književnost, o kateri govoriita osnovna in srednja šola, poleg lepega števila del z verskimi vsebinami zajema povečini dela, ki so versko brezbarvna, neverska ali kar brezverska. Načelno so v pouku vsa ta besedila enakovredna in jih je torej treba obravnavati enako. Tudi učitelji, ki poučujejo književnost so ali verni, ali versko indiferentni, ali neverni. Podobno je z učenci - ob teh, ki so versko poučeni in prepričani, sedijo taki, ki so versko brezbrizni. In vendar mora biti književni pouk za vse enak, tudi pri razlagi verskih vsebin posameznih besedil.

Najpreprostejši odgovor na to zapleteno vprašanje bi bil morda ta, da je treba besedila z verskimi vsebinami razlagati nevtralnno, ne za vero ne proti nji; in seveda enako nevtralnno ob vseh mogočih verstvih v književnosti, se pravi enako do mohamedanstva ali budizma kot do krščanstva in judovstva. Mogoče ugovor zoper takšno nevtralnno je ta, da razlaganje verskih vsebin ob književnih delih seveda ne sme iti v versko indoktrinacijo, da pa ne more ostati pri vsesplošnem izenačevanju vsega; to bi peljalo v splošno duhovno brezbriznost, relativizem in neplodno skepsa. V tem primeru je vsekakor boljše, da učitelji in učenci tudi ob verskih vsebinah književnih del razpravljajo o tem, kaj je v njih pomembno, resnično in sprejemljivo, in kaj ne; in da svoje sodbe izrekajo z argumenti, s kritično presojo utemeljeno s svojimi izkušnjami. Še boljše je seveda, če zmore učitelj ob takšnih verskih vsebinah opozarjati na njihove spoznavne, etične in tudi estetske vrednote, tako da jih lahko učenci samostojno razumejo kot sestavni del kulturne in civilizacijske tradicije, ki ima zanje tak ali drugačen pomen.

V zdaj veljavnih srednješkolskih berilih se takšni obravnavi ponuja vrsta besedil, tako iz slovenske literature kot iz jugoslovanskih in svetovne. Od slovenskih so takšne vrste brižinska pridiga

o grehu in pokori, odlomek iz Trubarja in ljudska legenda o sv. Lukežu, pa tudi Krst pri Savici, Gregorčičevi Človeka nikar! in V pepelnici noči, Župančičeva Ob Kvarneru, Cankarjeva Edina beseda, pesem Antona Vodnika in seveda Pregljeva Matkova Tina. Prav toliko ali še več je verskih vsebin v besedilih iz svetovne književnosti, kot so v teh berilih biblijski psalm, Bhagavadgita, odlomki iz Božanske komedije, Villonova balada, pa tudi Kralj Ojdip, Antiona Goethejev Faust, Tagorejevi Žrtveni spevi in navsezadnje Wildova Saloma; ta dekadentno oblikuje snov, ki je bila prvotno verska, zato jo mora učenec dojeti tudi iz primerjave z njenim verskim pomenom v evangelijih.

V pomenkih o novih berilih se je večkrat oglašil pomislek, da je med besedili iz starega Orienta vendarle premalo biblijskih, ki da so za evropsko kulturo pomembnejša od staroegiptovskih, indijskih ali japonskih. To je seveda res, vendar se temu ne da kaj prida odpomoči z dopolnjevanjem beril; ta so že tako in tako dovolj obsežna. Boljše je poskrbeti za domače branje, kjer bosta učitelj in učenec našla dodatno priložnost za obravnavo besedil, enako pomembnih po literarnoumetniški strani kot po svojih verskih podlagah. Temu namenu naj bi rabil zlasti izbor staroorientalske lirike, objavljen med prvimi zvezki Klasja; tu najdemo najpomembnejše pesmi iz stare in nove zaveze. Na voljo je že tudi zvočni posnetek vseh štirih evangelijev, s posameznimi deli primeren tudi za šolski književni pouk. Čimprej bo treba pripraviti tudi knjižni izbor svetopisemskih zgodb, seveda tak, ki ustreza merilom za literarno umetnost in temu, kar mora biti književni pouk v šolah.

To pa seveda pomeni, da morajo besedila, ki terjajo med drugim posebno razlago verskih vsebin, ohranjati v tem pouku poseben položaj umetniških besedil. Njihova obravnava pri književnem pouku ne more imeti za cilj razlaganje verskih resnic. Prav narobe - pojasnjevanje verskih vsebin mora biti sredstvo za dojetje njihovega celotnega literarnoumetniškega pomena. Sicer se pa mora to načelo uveljavljati že pri sestavi učnega načrta, beril, domačega branja in učbenikov. Iz obsežnega verskega slovstva, zlasti starega sveta, od egiptovske Knjige mrtvih do perzijske Aveste in kitajskih kanoničnih spisov, je v šolski literarni kanon mogoče sprejeti samo tisto, kar presega didaktično raven in se lahko bere, doživlja in razlaga kot prava literarna umetnost. Isto velja seveda za novejša pisatelja, katerih dela so včasih napolnjena tudi z verskimi vsebinami, pa ni nujno, da so zato med njihovimi najboljšimi besedili. Je pa čisto mogoče, da so bila takšna besedila zaradi ideoloških predsodkov prezrta, odrinjena in po krivici zanemarjena. O tem bi se dalo ob slovenski književnosti govoriti pri Preglju, Majcnu, Antonu Vodniku, morda celo Kosovelu in zdaj Balantiču. Po tej strani bo temu kanonu gotovo namenjena pozorna obravnava.

Načrte za večjo bralno učinkovitost

Osvet o prenavljanju osnovne šole

Letošnja razstavo učil in šolske opreme 91 je spremljalo veliko govornih demonstracij, prikazov pouka, okroglih miz in posvetov. Med te spada tudi posvet Prenavljanju osnovne šole, ki je potekal na osnovni šoli Trnovo v Ljubljani.

Namen posveta je bil predstaviti novosti, ki so jih učitelji in šolski delavci uspešno vpeljali v prakso. Vodila ga je pedagoška strokovalka Urška Margan, voditeljica oddelka za šolsko svetovalno službo na Zavodu RS za šolstvo.

Direktor Zavoda RS za šolstvo dr. Srečko Zakrajšek je številnim branim pedagoškim delavcem predstavil slovensko šolo v evropski perspektivi, ravateljica mag. Teja Valenčič pa bogato, ustvarjalno in raziskovalno delo šole gostiteljice glede na ravnateljstvo in pripravi prenovi osnovne šole.

Nato so se udeleženci posveta zanimanju razdelili v devet delovnih skupin in se seznanili z različnimi prizadevanji za drugačno, bolj ustvarjalno, manj odlojeno in bolj smiselno delo naših osnovnih šol (nove oblike dela v 1. razredu, nivojski pouk v 1. razredu, razvijanje bralnih sposobnosti, delo z nadarjenimi učenci osnovnih šol, logopedijsko osnovni šoli, poskusno vpeljevanje treh ocenjevalnih obdobij, integrirani pouk naravoslovja na predmetni stopnji, uspešna vzgojna komunikacija, program za življenje, socialne igre, novi komunikacijski vzorci).

V skupini za razvijanje bralnih sposobnosti se nas je zbralo osemtrideset, povečini učiteljev razrednega pouka in šolskih svetovalnih delavcev. Zanimalo nas je, kaj lahko naredimo za izboljšanje bralne učinkovitosti, saj pomeni največji del učenja v šoli. V skupini sem študijem in pozneje v življenju učence iz besedil in s poročajo besedil.

cija med obema) in predstavila razsežnosti, ki vplivajo na bralno učinkovitost: razumevanje, hitrost - tehnika branja in besedni zaklad. Pri tem je opozorila, da morajo učenci najprej obvladati elementarni akt branja - tehniko, šele potem lahko razvijajo druge razsežnosti, in to je treba bolj uspoštovati tudi v učnih načrtih.

Nato je predstavila eksperimentalni program hitrega branja, za katerega je pogoj pridobljena tehnika branja. Traja 21 dni, po eno šolsko uro. Zajema tiho branje (zmeraj z določeno nalogo), specifične vaje - tehnike za hitrost, razumevanje, besedni zaklad, odpravljanje slabih bralnih navad in domače delo. Za razvijanje posamezne bralne razsežnosti je navedla več praktičnih zgledov ter predstavila ugotovitve in izide preskusa tega programa v 4. razredu nekaterih ljubljanskih šol. Učinkovitost programa je v sodelovanju z učiteljicami in šolskimi svetovalnimi delavci preverila tudi v šestih eksperimentalnih oddelkih v primerjavi s šestimi kontrolnimi oddelki (3. in 4. razreda) osnovnih šol na območju organizacijske enote ZŠ Novo mesto. V obeh primerih je ugotovila, glede na začetno stanje, skratka glede na uspehe v kontrolnih oddelkih, statistično pomemben

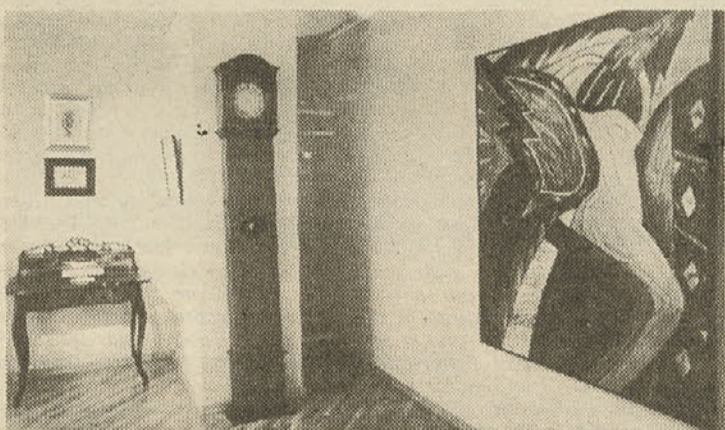
napredek v razvijanju bralnih spretnosti.

Učiteljica Joža Luzar z osnovne šole Škocjan pri Novem mestu, ki je v celoti izpeljala eksperimentalni program v svojem razredu, je storilnostne dejavnike dopolnila še z afektivnimi, ki jih eksperimentalno niso ugotovljali. Poudarila je, da je za uspešno izvajanje programa zelo pomembna zlasti motivacija učencev in staršev (npr.: posnetek branja posameznih učencev). Program je izvajala v začetku bolj intenzivno (vsak dan), in

dje in le občasno, če je treba, spodbuja in pomaga.

Z medsebojnim poučevanjem razvijajo, v tem primeru, štiri bralne dejavnosti: predvidevanje, pojasnjevanje, povzemanje in postavljanje vprašanj. Pri tem je pomembna motivacija učenca, zato jim povemo, kaj bodo s tem dosegli, kaj bodo počeli in kako. Tako se v sproščeni ozračju prenaša odgovornost za razumevanje prebranega z učitelja na učenca.

Ta model eksperimentalno vpeljujejo (v 2. polletju tega šol-

Notranost Galerije Florjan na Gornjem trgu 24

nato priložnostno vse šolsko leto. Predstavila nam je namen in učinkovitost posameznih vaj, ob koncu pa predvsem ugotovila, da so učenci radi brali, bolje brali in se bolje znašli v različni literaturi.

Za tem nam je mag. Majda Skrbinekova predstavila enega izmed izredno učinkovitih modelov za razvijanje razumevanja prebranega modela recipročnega poučevanja, ki ga je sama tudi že eksperimentalno preskusila. Traja 20 dni in 5 dni za uvodne priprave, razumevanje prebranega pa se v tem času zveča celo od 15 do 80 odstotkov.

To je svojevrsten dialog, v katerem učenec prevzame vlogo učitelja, ta pa se umakne v oza-

skaga leta) na treh ljubljanskih osnovnih šolah pri slovenskem jeziku, matematiki, spoznavanju narave in spoznavanju družbe v 4. in 5. razredu.

Ob koncu smo poudarili že znano resnico, da je pomanjkljivo branje vzrok slabe uspešnosti na vseh predmetnih področjih, zato so nas zanimale še številne podrobnosti v zvezi z organizacijo, vsebino in možnostmi za izpeljavo obeh programov.

Ugotavljali smo, da nam manjka ustreznega znanja s tega področja, zato smo z veseljem sprejeli obvestilo, da mag. Pečjakova pripravlja Priročnik z vajami za razvijanje bralnih spretnosti.

VLADKA ŠKOF

iz prakse
za
prakso

PROGRAMI POKLICNIH IN TEHNIŠKIH TER DRUGIH STROKOVNIH ŠOL

V drugem krogu prenovne

Strokovni svet R Slovenije za vzgojo in izobraževanje je na svoji 17. seji 23. 5. 1991 sprejel 91 prenovljenih programov za srednje šole. S tem je zaokrožil drugo stopnjo prenovne in z njo uveljavil programsko ločitev poklicnih in tehniških šol. V programsko ponudbo srednjih šol so uvrščeni tudi novi programi: petletna trgovska akademija, dveletni in triletni program poklicnega izobraževanja za gospodinjstvo, storitve, triletni program obrtnega izobraževanja za električarja. Večja je tudi ponudba šol za izobraževanje učencev za potrebe obrti. Ostaja le vprašanje, ali bodo šole zmožle pridobiti dovolj učencev in mojstrov, ki bodo pripravljani sprejeti učence na praktično usposabljanje.

Pri oblikovanju programov smo upoštevali izsledke evalvacijskih raziskav in globalno zasnovano razvoja vzgoje in izobraževanja v R Sloveniji. Programi so bolj okvirni kot doslej in omogočajo več izbirnosti šoli in učencu.

Predmetnik programov obsega splošni in strokovni del. V splošni del spadajo obvezni predmeti in obvezne izbirne vsebine, v strokovnega pa strokovnoteoretični predmeti, izbirni predmeti in praktični pouk.

V vseh vrstah programov so tile splošnoizobraževalni predmeti (seveda z različnim obsegom in zahtevnostjo): slovenski jezik in književnost, matematika, umetnostna vzgoja in športna vzgoja. V dveletne programe sta poleg teh uvrščena še naravoslovje in družboslovje, v triletno pa družboslovje. Naravoslovni predmeti so včlenjeni v ustrezne strokovne predmete. Tuji jezik je obvezen le za nekatere poklicne šole, za vse druge pa predmetnik priporoča, da ga šole uvrstijo v svoje izvedbene predmetnike.

V štiriletnih programih sta poleg že navedenih obveznih splošnih predmetov še informatika in računalništvo. Vsi drugi družboslovni in naravoslovni predmeti (zgodovina, geografija, ekonomija ali psihologija ali sociologija; fizika, kemija, biologija z ekologijo) so določeni s posameznim programom, to pa pomeni, da kakšen od njih tudi ni zastopan.

Strokovnoteoretični predmeti so bili s to prenovno precej preoblikovani, predvsem z združitvijo in prerazvrstitvijo učnih vsebin med predmeti. Tudi v strokovnoteoretičnem delu predmetnika so izbirni predmeti, to so lahko splošnoizobraževalni predmeti, namenjeni stroki (naravoslovni, družboslovni, tuji jezik) ali strokovni predmeti (tehnologije itn.). Z izbirnimi predmeti torej šole oblikujejo celoto predmetnika, ki upošteva temeljne cilje programa in posebne cilje posamezne šole.

Obvezne izbirne vsebine so oblikovane po zgledu gimnazijskega programa, vendar so deloma prilagojene ciljem in posebnostim srednjih strokovnih šol. Vsi učenci bodo imeli zdravstveno vzgojo in tečaj prve pomoči, vzgojo za varovanje okolja, mir in nenasilje ter za življenje v družini; imeli bodo kulturne, športne dejavnosti in ekskurzije ter se seznanili z družbeno ureditvijo.

Izbirne vsebine bodo v srednjih šolah poučevali po učnih načrtih Zavoda RS za šolstvo in na podlagi kataloga izbirnih vsebin, torej zunanjih izvajalcev. V tem delu bodo učenci lahko izbirali še druge izbirne vsebine.

Pri oblikovanju predmetnika smo upoštevali dogovorjene pogoje, to so: največ 32 ur pouka na teden (če bo hotela šola imeti več praktičnega pouka, bo morala pridobiti dodaten denar od gospodarstva), 38 tednov na leto za uresničitev celotnega programa in največ 8 do 10 predmetov. Pri praktičnem usposabljanju je v vseh programih uveljavljen enotni standard delitve učencev v skupine. Manjše skupine učencev so dopustne le v skladu

s predpisi varstva pri delu. Skupine učencev so predlagane tudi za del izbirnega pouka v gimnazijskem programu.

V dveletnih in triletnih programih poklicnih šol je povečan delež strokovnih predmetov in praktičnega usposabljanja v primerjavi z zdajšnjim stanjem, čeprav zaradi denarnih omejitev to povečanje ni tolikšno, kot bi moralo biti. Očitno je, da v posameznih strokah ne bo mogoče najti ustreznih rešitev, če izobraževanje ne bo podaljšano.

Splošnoizobraževalni predmeti so v triletnih programih poklicnega izobraževanja bolj namenjeni pridobivanju strokovnega znanja. Racionalna evalvacija programov, ki je bila opravljena pred sprejemom programov, pa opozarja: da mora Zavod RS za šolstvo preučiti zlasti opozorila glede integracije predmetov in deleža družboslovnega in naravoslovnega znanja predmetov. Integracija predmetov pa se ne bi smela končati na ravni programa, temveč mora postati obvezna metoda dela vsake šole. To pa že sega na vprašanje strokovne in še posebno pedagoško-psihološke in praktične sposobnosti učitelja, kako zna prenesti svoje znanje učencem in jih poklicno učiti tako, da ga bodo vzljubili.

Temeljna prenova štiriletnih programov tehniških in drugih strokovnih šol je opravljena z včlenitvijo standarda znanja za maturo. Učenci se bodo morali v drugem letniku odločiti za izbirnost programa, ki jih bo vodila bodisi k zaključnemu izpitu bodisi k maturi.

Maturitetni predmeti slovenski jezik in književnost, tuji jezik in matematika so enako zastopani kot v gimnaziji. Četrty maturitetni predmet je naravoslovni ali družboslovni, peti predmet pa strokovni. V štiriletnih programih je bistveno zmanjšano število predmetov na letnik, povprečno na 10 do 11; predmetna razdrobljenost je odpravljena zlasti pri strokovnih predmetih.

Programi ne zajemajo obvezno vseh tistih splošnih predmetov kot doslej. Ponekod ni biologije ali fizike ali kemije. Vendar imajo vsi programi kategorijo izbirnih predmetov, ki jih šola opredeli glede na zanimanje in potrebe učencev ter glede na kadrovske in gnotne možnosti. Obseg delovne prakse je v zdajšnjih prenovi programov precej okrnjen. Ohranjena je zlasti v strokah, kjer je nujna za poklicno usposobitev (npr. frizerji, gradbeniki idr.). Menimo, da je taka rešitev ustrezna zaradi slabega gospodarskega položaja, pa tudi vse manj je podjetij, ki so še pripravljene sprejemati učence na delovno prakso.

Prenova programov je bila pripravljena v sodelovanju s srednjimi šolami, visokoškolskimi učitelji in zastopniki gospodarstva. Veliko dela nas še čaka, saj je treba pripraviti učne načrte za integrirane predmete in predmete, kjer je več sprememb. Srednje šole so dobile gradivo programov s sestavinami, ki jim bodo omogočale pripravo za naslednje šolsko leto.

MARIJE TOME

zanimivosti

Miklošičeva zlaganka

Priljubljen učni pripomoček Slavističnega društva Pomurje

Pedagogi, ki so kdaj sodelovali pri pripravah na okroglo obletnico pomembnih umetnikov ali znanstvenikov, vedo, kako težko je slavljence priljubiti predstaviti osnovnošolski mladini in zbuditi zanimanje za praznovano poglavje iz naše kulturne zgodovine. Ni težko na hitro sklicati čim več šolarjev na proslavo, res pa je, da si največji del otrok želi, naj se le-ta hitro konča, da se bodo vrnil k svojim igram. Redkeje se nam posreči odkriti nove načine, kako takšno proslavljanje približati otroškemu svetu, čustvovanju in doživetju. Miklošičeva zlaganka, ki jo je ob stoletnici smrti našega izjemnega jezikoslovca Franca Miklošiča izdalo Slavistično društvo Pomurje je ena takšnih uspešnih novosti. Učencem višjih razredov osnovne šole omogoča, da se ob prijetni igri tudi veliko naučijo.

Miklošičevo zlaganko je vsebinsko in oblikovno zasnoval profesor Franci Just. Sestavljena je iz mape z žepkom in dvanajstih kart. Na naslovnici sta v treh odstavkih predstavljena Miklošičeva življenja in delo, na drugi strani mape pa so pregledno in sistematično zapisana najpomembnejša pojasnila o tem, kaj je jezikoslovje, s čim se ukvarjajo jezikoslovci, kaj je primerjalno jezikoslovje in kdaj smo se Slovenci začeli ukvarjati s to vedo. Naslednja stran je razdeljena na šest oštevilčenih okenc, v teh so vprašanja. Učenec, ki je pazljivo prebral uvodno besedilo, v prvi etapi igre polaga na ta okenca karte s po tremi odgovori, od katerih je le eden pravi. Polaga jih tako, da strani z odgovori obrača proti vprašanju, in če vse pravilno zloži,

dajo združene fotografije našega velikega jezikoslovca. V naslednjem krogu igre učenec z drugim kompletom kart ne odgovarja več na vprašanja neposredno, temveč pokriva z lističi tista, za katere meni, da se z vprašanji vsebinsko skladajo. Vrnitvena informacija je to pot zemljevid Slovenije, na katerem so vpisana imena naših najvidnejših pokojnih jezikoslovcev in označeni njihovi rojstni kraji, uspešni reševalci pa so zvedel še, ali so se ti jezikoslovci ukvarjali s slovničarstvom, slovaropisjem, primerjalnim jezikoslovjem, narečjeslovjem, zgodovino jezika, pravopisjem, črkopisjem ali pravorečjem.

Miklošičeva zlaganka je igrice, ki je obenem učni pripomoček, saj jo učitelj prav lahko uspešno uvrti v tisti del učne snovi, v katerem obravnava temeljne pojme jezikoslovja in zgodovino te vede. Najpomembnejša vprašanja si sledijo v logičnem zaporedju in izhajajo drugo iz drugega po načelu od splošnejšega k posameznemu. Tudi zamisel, da se v igri odgovarja v dveh krogih, upošteva načelo od lažjega k težjemu, od definicije k prepoznavanju. Prepričan sem, da bodo Miklošičevo zlaganko tudi otroci sprejeli z obema rokama: kljub poučnosti je v njej dovolj možnosti za zabavno igro. Morda bo tudi koga izmed njih spodbudila, da si bo po tem zgledu z učiteljevo pomočjo napravil novo poučno igrice in jo ponudil sošolcem.

Pa še eno korist bo prinesla Miklošičeva zlaganka: izkupiček od prodaje bodo založniki prispevali za ureditev Miklošičeve spominske sobe v njegovi rojstni hiši v Radomerščaku pri Ljutomeru.

MIHA MOHOR

Oživljena mineraloška zbirka Gymnasium

Novo razstavišče na Prvi gimnaziji v Mariboru

Mineraloška zbirka Prve gimnazije spada med večje šolske zbirke v Sloveniji, saj je v njej več kot tisoč primerkov različnih mineralov in kristalov. O njem izvorno vedo zelo malo. Po redkih ohranjenih etiketah sklepajo, da je bila na šoli že za časa Avstro-Ogrske. Tudi izbor mineralov kaže na meje tedanje monarhije, tako da je v njej malo slovenskih primerkov. Na žalost pa so se pri selitvah in »pospravljanju« izgubile etikete z imeni nahajališč, in to je največja pomanjkljivost zbirke. Prvi zanesljivi vir podatkov je prof. dr. Božidar Krajnc. Zbirko je namreč našel »razsuto« na podstrešju, kjer je pristala po bogve kateri spremembi izobraževalnega programa na šoli. Uredili in strokovno obdelali so jo skupaj s prof. dr. Jožetom Duhovnikom. Od takrat je bila kot izredno dragoceno učilo pri pouku kemije in geologije. Z usmerjenim izobraževanjem je bil pouk geologije črtan in zbirko so spravili na varno, v zaklepane omare, toda tudi daleč od radovednih oči.

140-letnica šole je bila zelo primeren povod, da zbirko obudijo v življenje in jo predstavijo javnosti. Strokovni izbor in postavitve sta opravila dr. Vasja Mikuž in mag. Renato Vidrih. Vitrine so si sposodili v Muzeju narodne osvoboditve, sami pa so prispevali eksponate, pa tudi veliko navdušenja in volje do dela.

Čim bolj se je bližal konec razstave, tem bolj jim je bilo žal eksponate spej zapreti v omare,

kjer bi bili na voljo le redkim obiskovalcem. Na šoli so našli prazen prostor in ga preuredili v razstavišče; vanj so prenesli razstavo mineralov, ki je tako dobila svoje stalno mesto. Stalno razstavišče, ki so ga poimenovali Gymnasium, so odprli 25. aprila 1991 pred poslopjem šole. Ob tej priložnosti so pripravili bogat kulturni spored, ki so ga izvedli dijaki šole.

Prva gimnazija je s tem dnem postala ena redkih šol, ki ima kar dve stalni razstavišči. Poleg Gymnasiuma je tukaj še cenjeno in uveljavljeno razstavišče Avla, ki deluje na šoli že več kot dvajset let. Novo razstavišče so namenili stalni mineraloški zbirki, v načrtu pa imajo še druge razstave. Priložnost želijo dati ljubiteljem in njihovim družtvom ter strokovnim institucijam, ki nimajo svojih razstavnih prostorov, imajo pa čudovite eksponate, ki praviloma niso dostopni očem javnosti. Del razstave dejavnosti bo seveda namenjen ustvarjalnosti dijakov šole.

Razstavišče je v prostorih Prve gimnazije na Leninovem trgu 1 v Mariboru. Odprto je v ponedeljek in petek od 8. do 13. ure ter v sredo od 13. do 18. ure. Šolskim skupinam odprejo tudi ob drugih dnevih. Za pomoč pri ogledu razstave so izdali katalog, ki ga lahko dobite na šoli in pri Maticu. Ogled zbirke je mogoče združiti z ogledom Akvarija. Pokrajinskega muzeja in Muzeja narodne osvoboditve, ki so v neposredni bližini šole.

ANDREJ ŠORGO

Tankočutnost v manjšinskem šolstvu

Ob zborniku o vzgoji in izobraževanju romskih otrok

V Sloveniji živijo Romi kot staroselci v 12 občinah na treh pokrajinskih sklenjenih območjih in so edina narodnostna skupnost, o kateri nimamo zanesljivih podatkov o njihovem skupnem številu. Po uradnih podatkih popisa prebivalstva iz leta 1981 jih je bilo v Sloveniji 1435 ali 0,08 odstotka vsega prebivalstva. Po preverjenih podatkih socialnih centrov občin jih je bilo v istem času 4535 in so živeli v 102 naseljih omenjenih občin. V 876 romskih družinah je bilo 1790 ali 39,5 odstotka otrok, starih do 14 let.

Za tako številno odpovedovanje pri izjavljanju o pripadnosti romski etnični skupnosti je več vzrokov. 170. člen še veljavne zvezne ustave jim dopušča opredelitev za »Jugoslovane« in »neopredeljene«; to so mnogi izbrali ob uradnih popisih prebivalstva. Veliko Romov, še posebno mladih, si močno prizadeva zabrisati svoje poreklo, skratka, socialno statusni izvor, v tem vidijo možnost za izhod iz paverizacije in vizijo lepše prihodnosti. K temu jih kruto sili dozdejšnja družbena praksa, ko so domala neuspešno reševali svoja eksistenčna vprašanja sicer v ustavno zagotovljenih okvirih, a so praviloma še naprej ostajali na obrobju družbe in z nič obetavno vizijo v boljši in lepši jutri.

V Sloveniji je v osnovno šolo vpisano skoraj tisoč romskih otrok na leto, in več kot 200 jih obiskuje vzgojno-varstvene ustanove, to predstavljajo le dobrih 75 odstotkov tistih otrok romov, ki bi morali biti v predšolskih ustanovah in v osnovni šoli. Zakon o osnovni šoli sicer zavezuje šoloobvezne Rome, da morajo redno obiskovati osnovno šolo, v tem jih izenačuje z drugimi učenci, ne zagotavlja pa jim uspešnosti pri napredovanju in ne enakopravnega položaja z drugimi učenci vrstniki. Zakon ne upošteva njihovih posebnosti, ki se kažejo v mnogih in vsakdanjih primerih življenja in dela otrok Romov. To so občutljiva vprašanja, ki jim je treba nameniti našo pedagoško pozornost in ki zavezujejo slovensko družbeno skupnost, da jih obravnava vsaj toliko odgovorno, kolikor to zahtevajo zakonski predpisi. Vprašanje vzgoje in izobraževanja otrok Romov ni nepomembno in obrobno, kot bi lahko kdo mislil, nasprotno, je zelo občutljivo in tankočutno, hkrati pa nam to nalagajo tudi mednarodni dokumenti o vzgoji in izobraževanju ter Splošna deklaracija o človekovih pravicah.

Vzgoja in izobraževanje otrok Romov v Sloveniji je posebno vprašanje, enako kot sta manjšinsko in dvojezično, in se mu pač ne bo mogoče izmikati v neskončnost, čeprav ga je težko učinkovito reševati. V našem slovenskem občestvu živijo namreč Romi staroselci (pa tudi migranti iz drugih republik) in ti imajo pravico in dolžnost vzgajati svoje otroke v predšolskih ustanovah ter jih izobraževati v osnovni šoli. Te pravice in obveznosti jim ne more nihče krati. Ovdje je vsako sprenevanje in hkrati hudo škodljivo vsako zavlačevanje reševanja mnogoterih specifičnih vprašanj, ki sama po sebi terjajo naglo in strokovno primerno ukrepanje. Če samo uresničevanje nekaterih členov zdaj veljavnega zakona o osnovni šoli na Slovenskem zahteva od vseh subjektov na šolsko-prosvetnem področju, da dobro preučijo rešitve, ki bi pripomogle h kar najboljšim možnostim za izobraževanje otrok Romov ter njihovi učni uspešnosti. Če bomo vprašanja reševali zgolj površno in neprizadeto ali pa sploh ne, bomo ostajali le pri deklaracijah. Na to pomanjkljivost nas je že opozoril Svet evropske skupnosti, ki prav v zadnjem desetletju namenja veliko pozornost manjšinskemu šolstvu, še posebno šolstvu etničnih skupnosti v nekaterih evropskih deželah.

V zadnjih nekaj letih namenja posebno skrb vzgojno-izobraževalni problematiki učencev Romov Zavod Republike Slovenije za šolstvo. V ta namen je imenoval stalno delovno telo, ki spremlja in usmerja vzgojo in izobraževanje otrok Romov na celotnem območju republike. Prve zboljšave so že opazne. Družbeno sprejemljive pobude bi morale privedi tudi navzven, to je v ustrezna republiška telesa, kjer se ali bi moralo odločati o usodi in juturni perspektivi v Sloveniji živečih Romov. Zato delo komisije ni zgolj simbolično in kot ščit, za katerega bi se skrivali in si lažno lajšali vest, češ saj smo in še skrbimo za prihodnost Romov pri nas. Nasprotno, delo komisije kaže iskrena prizadevanja in željo, da bi premaknili zadevo z mrtve točke, da skušamo zamujeno nadomestiti v de-

setletju, ki je oklicano za desetletje odpravljanja nepismenosti v svetu. Komisija si prizadeva odpraviti pomanjkljivosti, napake in brezbrzičnost, ki je dolgo časa prevladovala v šolsko-prosvetni politiki republiških organov, ko so se reševala vprašanja Romov v Sloveniji. Še posebno vprašanja vzgoje in izobraževanja mladega todu Romov, ki bodo jutri skupaj z nami soustvarjali našo skupno prihodnost. Le-ta bo toliko lepša, kolikor bolj bodo njeni soustvarjalci izobraženi in za delo primerno usposobljeni. Veliko bi opravičili že, če bi le del prizadevanj pri reševanju manjšinskega in dvojezičnega šolstva prinesli na to, vsajih z grenkim priokusom poudarjeno »manj vredno in manj pomembno področje«. Ob našem vstopu v evropsko skupnost bo vprašanje vzgoje in izobraževanja manjših ali etničnih skupnosti Romov gotovo deležno posebne pozornosti in kritičnega vrednotenja.

Pogled nazaj - pogled naprej

V Sloveniji so bila doslej štiri republiška posvetovanja o vzgojno-izobraževalni problematiki romskih otrok. O zadnjem, ki sta ga leta 1989 organizirala in izvedla Zavod Republike Slovenije za šolstvo in Pedagoška fakulteta v Mariboru, je pred kratkim izšel zbornik Vzgoja in izobraževanje romskih otrok v predšolskih in osnovnošolskem obdobju. Na 91 straneh je natisnjeno osem referatov ter stališča in sklepi posvetovanja. Prvi natis v 200 izvodih je takoj pošel in v enaki nakladi je bil pripravljen drugi natis, kar pomeni, da je za zbornik veliko zanimanje.

Urednica zbornika prof. I. Levičnikova je v uvodu poudarila široko zasnovanost zbornika in ne zgolj ozko šolsko. V prvem delu je izpostavljena izrazito vzgojno-izobraževalna problematika, v drugem pa širša problematika. Poudarjena je še zavestna odločitev za tako širok izbor vsebin, »saj je romska problematika tudi problematika nas vseh: prebivalcev, pedagoških, zdravstvenih in drugih delavcev«. Temu lahko samo pritrdimo z željo, da bi tako spoznanje prodrlo do vseh, ki so odgovorni za kultiviranje in humanizacijo Romov v Sloveniji.

Analizni sestavek o vzgoji in izobraževanju romskih predšolskih in šolskih otrok v Sloveniji v šolskem letu 1986/87 sta napisali pedagoški svetovalki prof. Levičnikova in prof. Skofva. O raziskavi romske problematike v več občinah na Hrvaškem piše S. Findak iz Zagreba v sestavku Romski otroci v predšolskih ustanovah v republiki Hrvaški. Posebne pozornosti je vreden daljši sestavek Romski otroci in razvrščanje, ki sta ga napisali V. Slodnjak in I. Andolšek, sodelavki Svetovalnega centra v Ljubljani. V zgoščenih obliki in dokumentirano prikazeta usodo romskih otrok, ki so pogosto neupravičeno prešolani v šole s prilagojenim programom. V članku razkrivata moralne, strokovne in etične stiske v zvezi z diagnostiko posebnosti romskih otrok. Dober poznavalec zdravstvene kulture Romov v Prekmurju dr. J. Zadravec v sestavku Zdravstveno stanje romskih otrok v Prekmurju razčlenjuje svoja večletna opažanja pri zdravljenju romskih otrok,

še posebej njihovo socialno patologijo. Vsi štirje zapisi so ozko tematski in tesno se povezujejo z neposrednim šolskim delom.

V drugi, širši kontekst spadajo naslednji širje zapisi. Kaj (kako) otrok misli in kaj (kako) pove? je daljši teoretični zapis dr. L. Marjanovič. V njem nas pouči o razvoju in odnosu miselnih in govornih struktur, o dejavnih spoznavnega in govornega razvoja, o tem kaj je prej misel ali jezik, kako otrok razume to, kar odrasli govorimo in o psiholoških vidikih dvojezičnosti. To je zanimiv, poučen in aktualen sestavek tako za vzgojitelje kot učitelje v neposredni praksi. O prihodu Romov (Ciganov) v slovenski prostor, še posebno v Prekmurje, razmišlja dr. V. Šifnar v sestavku Pogled nazaj - korak naprej. Priznani slovenski romolog kritično, a dobronamerno luči probleme, ki so vezani na reševanje romskih problemov v lokalnem in širšem slovenskem prostoru. Esejističen zapis Romi v svetovni književnosti dr. R. Djurića iz Beograda nam razgrinja bogato paleto umetniških stvaritev o usodah Romov. Pogled v raziskovanje o Romih (s posebnim poudarkom na vzgoji in izobraževanju otrok Romov) in z obsežnim pregledom naslovov pomembnejšega slovenskega, še posebej pedagoških člankov, je prispeval M. Tancer. Stališča in sklepi so zadnje poglavje. V njih so povzetki razprav in predlogov s treh

tematskih področij: o širših in splošnih za izboljšanje življenja in Romov; o predšolski vzgoji romskih otrok; o vzgoji in izobraževanju romskih učencev v osnovni šoli.

Skoda je, da so izostali pisni prispevki več udeležencev, ki so navedli praktične rešitve in spoznanja, katerih so prišli v večletnem delovanju z romskimi otroki. Vsebinsko zbornik obogatili, hkrati bi pa postali »živo prakso«.

Zbornik zasluži posebno pozornost širše pedagoške javnosti, še prvič, da je tako specifična pedagoška tematika zbrana in pregledno dana na enem mestu. Zbornik soliden ambasador pri pretoku spoznanj tako v sami Sloveniji kot zunaj nje o tem, kaj smo doslej počeli in tudi uspeli pri vzgoji in izobraževanju romskih otrok. Spet je skoda, da nima povzetkov v enem ali dveh tujih jezikih, da bi omogočil vpogled od zunaj, saj se vrsta strokovnjakov zanima o naših težavah in dosežkih v vzgoji in izobraževanju otrok Romov.

Zbornik s 4. slovenskega posvetovanja o vzgoji in izobraževanju otrok Romov je med nami kot dokazilo o doslej opravljenem delu, hkrati kot register obveznosti, ki nas čaka in jih bo potrebno postoriti in rešiti, če želimo vprašanje vzgoje in izobraževanja otrok Romov v Sloveniji dvigniti na višjo in humanejšo raven.

MLADEN TANCER

LJUBEZENSKA ZGODBA ALI KDO JE KDO V POUČEVANJU ANGLEŠČINE

Menjavanje prostorov

Nevarna razmerja - Beseda je izgovorjena - toda, je tako prava - Nespodobna razgaljenost - Petminutne dejavnosti - Da, toda - vendar ne pred otroki! - Tako težko je reči »Na svidenje«

Da, to bi lahko bili naslovi poglavij nekoliko spotkljivega erotičnega romana. Toda učitelji angleškega jezika, ki večinoma dobro poznajo romanizirano gradivo Menjavanje prostorov avtorja Davida Lodgea, ki govori o razlikah med britansko in mariško kulturo, vedo, da ni tako. To je le nekaj naslovov predavanj in delavnic s 25. mednarodne konference IATEFL aprila letos, na kateri je bil David Lodge uvodničar. »Menjavanje prostorov« bi sicer kar ustrezalo opisu dela na konferenci, saj je več kot 1200 udeležencev z vsega sveta nenehno tekalo med dvaindvajsetimi predavalnicami in izbiralo med skoraj 400 predavatelji, ki so ponujali svoje informacije in pedagoške delavnice vseh pet dni od jutra do večera. Da o raznoliki ponudbi spremljajočih dejavnosti, ki so segale od razstave posterjev, knjig in drugega učnega gradiva vseh britanskih in nekaj tujih založb, srečanj z založniki ter BBC, predstave BBC in English Teaching Theatre, niti ne govorimo.

In kako naj skoraj neposvečeni udeleženci konference iz tako bogatega programa razbere, kdo je kdo in kaj je kaj, skratka, čemu je namenjena temeljna pozornost in kakšne so najnovejše usmeritve pri poučevanju angleškega jezika? Nič lažjega! Pogovori med kolegi ob kavi so tudi v Veliki Britaniji poglaviti vir informacij. Ob tem pa je bilo treba le pogledati, pred katero predavalnico so najdaljše vrste, in že si vedel, katere teme so letos najbolj »vroče«. In takšne so zagotovo bile te:

- zavest o jeziku, ki naj bi združevala znanje in poznavanje jezika in kulture
- standardi, vsebine in načini preverjanja in testiranja
- pouk v številčno obsežnih razredih, pouk učencev z različnim poprejšnjim znanjem
- učitelj angleškega jezika kot poklic
- učitelj kot vodja procesa, ki vodi učenca v vse večjo samostojnost
- založbe v ozadju tujega jezika
- uposabljanje učiteljev in kadrovske težave pri zgodnjem pouku tujega jezika
- »razlašanje« angleškega jezika kot lingue france in usoda »manjših« jezikov
- Kaj je IATEFL?
- International Association of Teachers of English as a Foreign

Language - Mednarodno združenje učiteljev angleškega jezika kot tujega jezika je največje strokovno združenje pedagoških in učiteljskih avtorjev in avtoric v Veliki Britaniji. (Drugo takšno združenje je TESOL - Teachers of English to Speakers of Other Languages, ki pa ima sedež v ZDA.) Člani združenja IATEFL so lahko posamezniki, ustanove in združenja. Poglaviti cilj združenja je omogočiti članom strokovno rast, in sicer tako, da jih sproti seznanja z boljšim, kar se dogaja v strokovnem svetu.

Kaj ponuja članstvo v IATEFL? Udeležbo na letni mednarodni konferenci, sodelovanje v manjših srečanjih in v delavnici in sodelovanje v posebnih interesnih skupinah SIG (Special Interest Groups), kakršne so na primer: poslovna angleščina, računalniško vodeni pouk (MU SLI), management pri pouku tujega jezika, učenčeva samostojnost, književnost, fonologija, ziskovalna dejavnost, usposabljanje učiteljev, izobraževanje učiteljev, preverjanje in testiranje, video pri pouku tujih jezikov in zgodnje učenje.

Članom so na voljo četrtletne publikacije in izdaje posameznih interesnih skupin SIG. Poleg tega imajo popust pri naročilih za strokovne časopise in revije npr. Modern English Teacher, Practical English Teacher, English Gazette, World English Teacher. Združenje jim pomaga izbirati najemati predavatelje za seminarje. Kadar člani organizirajo seminarje, srečanja in delavnice jim združenje pomaga izbrati najemati predavatelje, če pa udeleženci konferenc in srečanj teresnih skupin, imajo pri pouku in preverjanju (kot pri člani) popust.

In koliko vse to stane? Člani rina za posameznika znaša funtov na leto, za podružnice 200 članov 18 funtov, za tiste, imajo več kot 200 članov 42 funtov, za ustanove pa 43 funtov. Za članstvo v posameznih interesnih skupinah je treba doplačati 5 (posamezniki) oziroma funtov (ustanove).

In še to: IATEFL namenja do prihodnjega leta ustanovo podružnice v večini vzhodno-srednjeevropskih dežel, drugim tudi eno ali dve v Jugoslaviji, to pa bi pretok informacij zelo poenostavilo in pocenilo.

IRENA LIPOVEC-TORKAR

NAKNADNI RAZPISI

del in nalog vzgojiteljev, učiteljev in drugih strokovnih delavcev v vzgojno-varstvenih in vzgojno-izobraževalnih organizacijah 1991/92

ZDRUŽENE OSNOVNE ŠOLE CELJE

razpisuje prosta delovna mesta

Za OE OSNOVNA ŠOLA XIV. DIVIZIJE DOBRNA, Dobrna 1
 UČITELJA MATEMATIKE, 6-mesečna poskusna doba
 Dobre prometne zveze s Celjem.

Za OE OSNOVNA ŠOLA FRANA KRANJCA, Hrašovčeva 1,
 Celje

UČITELJA MATEMATIKE IN TEHNIČNE VZGOJE
 Za OE OSNOVNA ŠOLA BRATJE DOBROTINŠEK VOJNIK
 UČITELJA MATEMATIKE IN TEHNIČNE VZGOJE
 Za OE GLASBENA ŠOLA CELJE, Slomškov trg 10

4. UČITELJEV HARMONIKE
 Končana srednja šola iz harmonike in praksa v vodenju harmonikar-
 skega orkestra.

UČITELJA KLAVIRJA

visoka izobrazba iz klavirja

UČITELJA KITARE

končana srednja šola iz kitare in praksa v vodenju komorne igre.

UČITELJA POZAVNE IN DRUGIH BASOVSKIH TROBIL
 TER ZA VODENJE PIHALNEGA ORKESTRA

visoka izobrazba iz pozavne in praksa v poučevanju še drugih basov-
 skih trobil in pihalnega orkestra.

Vsa delovna mesta razpisujemo za določen čas.

Kandidati pod zaporednimi številkami 1., 2. in 3. bodo izbrani za
 nedoločen čas. Začetek dela 1. 9. 1991. Vloge z dokazili o ustreznih
 izobrazbi naj kandidati pošljejo na šole, kamor prosijo, v 8 dneh po
 objavi razpisa. O izbiri bodo obveščeni v 30 dneh po roku za prijavo.

Komisija za delovna razmerja
 OSNOVNE ŠOLE BORIS KIDRIČ LJUBLJANA, Matjaževa 4

razpisuje prosto delovno mesto

PREDMETNEGA UČITELJA LIKOVNE VZGOJE IN SLO-
 VENSKEGA JEZIKA

PA-smer likovna-tehnična vzgoja ali likovna vzgoja-slovenski
 jezik ali likovna vzgoja-kemija, za nedoločen čas, s polnim delov-
 nim časom. Poskusno delo: 6 mesecev. Zaželen je strokovni izpit.
 Začetek dela 1. 9. 1991

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev na
 gornji naslov v 10 dneh po objavi razpisa. O izbiri bodo obveščeni po
 roku za prijavo.

OSNOVNA ŠOLA FRANC LESKOŠEK-LUKA LJUBLJANA,
 Saplitska 13

razpisuje prosta dela in naloge

UČITELJA RAZREDNEGA POUKA z znanjem tujega jezika,
 za nedoločen čas

2 UČITELJEV RAZREDNEGA POUKA z znanjem tujega
 jezika, za določen čas (šolsko leto 1991/92)

UČITELJA RAZREDNEGA POUKA ZA PB, za določen čas
 (nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu)

2 UČITELJEV TEHNIČNE VZGOJE, za določen čas (za nado-
 meščanje delavk na porodniškem dopustu - največ od 1. 9. 1991 do
 konca februarja 1992)

Prijave z dokazili o izobrazbi pošljite v tajništvo v 10 dneh po objavi
 razpisa. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 15 dneh po končanem
 zbiranju prijav.

Pogoji po Zakonu o osnovni šoli. Začetek dela je 1. septembra 1991.

OSNOVNA ŠOLA DR. IVAN PRIJATELJ SODRAŽICA

razpisuje prosta dela in naloge

UČITELJA LIKOVNE VZGOJE IN GOSPODINJSTVA, PRU
 ali P, za nedoločen čas

Začetek dela 1. septembra 1991.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev
 v 8 dneh po objavi razpisa na naslov: Osnovna šola dr. Ivan Prijatelj,
 Cesta Notranjskega odreda 10, 61317 Sodražica. O izbiri bodo ob-
 veščeni v 15 dneh po končanem roku za prijavo.

Komisija za delovna razmerja
 OSNOVNE ŠOLE VENCLJA PERKA DOMŽALE

razpisuje prosto delovno mesto

UČITELJA GLASBENE VZGOJE

Pogoji: - učitelj z diplomom PA ali visoke šole
 - opravljen strokovni izpit.

Prijave sprejemamo 8 dni po objavi razpisa.

Po dogovoru s kandidatom ponujamo stanovanje.

OSNOVNA ŠOLA I. SPUB TONETA TOMŠIČA
 DOBREPOLJE, Videm 80, 61312 Videm Dobrepolje

razpisuje prosta dela in naloge:

UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE, PRU, za nedoločen
 čas

UČITELJA ZA POUČEVANJE v 3. razredu, PRU,

razredna stopnja - za določen čas

UČITELJA ALI VZGOJITELJA za vodenje male šole - do
 vrnitve delavke s porodniškega dopusta

Začetek dela 1. septembra 1991.

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje o Zakonu o osnovni šoli.

Vloge z dokazili o ustreznih izobrazbi pošljite v 8 dneh po objavi razpisa
 na Osnovno šolo I. SPUB TONETA TOMŠIČA DOBREPOLJE,
 Videm 80, 61312 Videm Dobrepolje. O izbiri boste obveščeni v 15
 dneh po razpisnem roku.

ZAVOD OSNOVNA ŠOLA NOVO MESTO

razpisuje prosta dela in naloge:

ZA OSNOVNO ŠOLO KATJA RUPENA NOVO MESTO:

- POMOČNIKA RAVNATELJA za mandatno obdobje 4 let.
 Začetek dela 1. 9. 1991.

ZA OSNOVNO ŠOLO 12. SNOUB BRŠLJIN NOVO MESTO:

- POMOČNIKA RAVNATELJA za mandatno obdobje 4 let.
 Začetek dela 1. 9. 1991.

Za pomočnika ravnatelja je lahko imenovan kandidat, ki:

- izpolnjuje pogoje za opravljanje del in nalog učitelja po 96. členu
 Zakona o osnovni šoli

- ima 5 let delovnih izkušenj po opravljenem strokovnem izpitu ter
 - organizacijske in strokovne sposobnosti, ki jih je potrjeval v svoji
 pedagoški praksi.

Kandidati naj pošljejo prijavo z dokazili o izpolnjevanju pogojev
 v desetih dneh po objavi razpisa na posamezne osnovne šole. O izbiri
 bodo obveščeni v 30 dneh po roku za prijavo.

OSNOVNA ŠOLA GUSTAVA ŠILIH LAPORJE

razpisuje dela in naloge

- UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE IN FIZIKE, za nedoločen
 čas, s polnim delovnim časom, ki bo dopolnjeval delovno obvez-
 nost na osnovni šoli Črešnjevce

- UČITELJA RAZREDNEGA POUKA, za določen čas, s polnim
 delovnim časom (nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu)

Začetek dela: 1. 9. 1991.

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje po Zakonu o osnovni šoli.

Prijave naj pošljejo v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Osnovna
 šola Gustava Šiliha Laporje, 62318 Laporje 31. O izbiri bodo ob-
 veščeni v 15 dneh po roku za prijavo.

SREDNJA LESARSKA ŠOLA JOŽE SREBRNIČ

NOVA GORICA, Erjavčeva 4
 65000 NOVA GORICA

razpisuje prosto delovno mesto

- UČITELJA MATEMATIKE, za nedoločen čas, s polnim delov-
 nim časom

Začetek dela 1. september 1991.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev na
 gornji naslov v desetih dneh po objavi razpisa. O izbiri vas bomo
 obvestili v 15 dneh po roku za prijavo.

GLASBENA ŠOLA RADLJE OB DRAVI

razpisuje prosta dela in naloge:

- UČITELJA KITARE, STU, in KLAVIRJA, PRU ali P, za
 določen čas z nepopolnim delovnim časom (nadomeščanje de-
 lavke na porodniškem dopustu)

- UČITELJA PIHAL, P ali PRU

- UČITELJA TROBIL, P ali PRU

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izobrazbi v 15 dneh po objavi
 razpisa.

OSNOVNA ŠOLA LEDINA LJUBLJANA, Komenskega 19

razpisuje prosta dela in naloge:

- UČITELJA SLOVENSKEGA IN SRBOHRVAŠKEGA JE-
 ZIKA, za nedoločen čas, s polnim delovnim časom

- UČITELJA RAZREDNEGA POUKA za delo v oddelku PB, za
 določen čas, s polnim delovnim časom

- UČITELJA RAZREDNEGA POUKA za delo v oddelku PB in
 poučevanje slovenskega jezika v 5. razredu, za določen čas,
 s polnim delovnim časom

Kandidati morajo izpolnjevati splošne pogoje in pogoje, določene
 z Zakonom o osnovni šoli.

ZA ŠOLSKE ODDELKE UKC:

- UČITELJA LIKOVNE IN TEHNIČNE VZGOJE za pouk
 v kombiniranih oddelkih UKC, za določen čas, s polnim delovnim
 časom (nadomeščanje delavke na bolniškem in porodniškem do-
 pustu)

POGOJI:

- izobrazba po ZOŠ

- najmanj 2 leti delovnih izkušenj in strokovni izpit

- veselje in smisel za delo z bolnimi otroki

Prijave z dokazili o strokovnosti pošljite komisiji za delovna razmerja
 v 8 dneh po objavi razpisa.

Komisija za delovna razmerja pri Svetu
 OSNOVNE ŠOLE DR. JOŽETA POTRČA LJUBLJANA,
 Potrčeva 1

razpisuje dela in naloge

- UČITELJA GLASBENE VZGOJE, za nedoločen čas

- UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE, za nedoločen čas

Pogoj: višja ali visoka izobrazba ustreznosti smeri in opravljen strokovni
 izpit.

Začetek dela bo 1. 9. 1991.

Prijave z dokazili pošljite v 10 dneh po objavi razpisa. Kandidati bodo
 obveščeni o izbiri v 30 dneh po sklepu komisije.

Komisija za medsebojna delovna razmerja
 SREDNJE KMETIJSKE ŠOLE MARIBOR, Vrbska 30

razpisuje prosta dela in naloge

- UČITELJA ANGLEŠKEGA IN NEMŠKEGA JEZIKA, P, za
 nedoločen čas s polnim delovnim časom. Začetek dela 1. 9. 1991

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15
 dneh po objavi razpisa na gornji naslov.

Komisija za delovna razmerja
 OSNOVNE ŠOLE FRANCE BEVK TOLMIN, Delovna enota
 GLASBENA ŠOLA

razpisuje prosta dela in naloge:

- UČITELJA HARMONIKE IN NAUKA O GLASBI, za nedolo-
 čen čas, s polnim delovnim časom

- UČITELJA KITARE, za določen čas, s polnim delovnim časom
 (nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu)

Začetek dela je 1. 9. 1991.

Rok prijave 15 dni po objavi razpisa.

PREHODNI MLADINSKI DOM LJUBLJANA, Jarška cesta 36

Če vas zanimajo sodobne oblike dela in poučevanja na osnovni šoli,
 VAS VABIMO K SODELOVANJU PRI NAŠEM NOVM PRO-
 JEKTU.

Potrebujemo učitelje za predmetni pouk, zato

razpisujemo prosta dela in naloge

- UČITELJEV SLOVENSKEGA IN ANGLEŠKEGA JEZIKA,
 BIOLOGIJE IN KEMIJE TER FIZIKE.

Kandidati morajo imeti višjo ali visoko izobrazbo. Zaželeno so
 delovne izkušnje, lahko so tudi pripravniki. Dela in naloge razpisu-
 jemo za nedoločen čas. Začetek dela: 1. 9. 1991. Prijave pošljite
 v 15 dneh po objavi razpisa.

O izidu razpisa vas bomo obvestili v 30 dneh po izbiri.

VIZ ŠENTJUR

OSNOVNA ŠOLA FRANJA MALGAJA ŠENTJUR PRI CELJU

razpisuje za šolsko leto 1991/92 prosto delovno mesto

- PREDMETNEGA UČITELJA SLOVENSKEGA JEZIKA, za
 določen čas (od 1. 9. 1991 do konca I. polletja - nadomeščanje
 delavke na porodniškem dopustu).

Pogoj: PRU ali P slovenskega jezika.

Prijave pošljite v 15 dneh na Osnovno šolo Franja Malgaja Šentjur pri
 Celju.

OSNOVNA ŠOLA LEVSTIKOVE BRIGADE ŠKOFLJICA

objavlja prosta dela in naloge

- UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE, ki bo dopolnjeval delovno
 obveznost s poučevanjem likovne vzgoje ali angleškega jezika, za
 določen čas (štiri leta).

Pogoj: PRU ustreznosti smeri.

Rok za prijavo: 8 dni.

SREDNJA ŠOLA ZA TRGOVINSKO DEJAVNOST CELJE

Ulica 29. novembra št. 4

razpisuje prosta dela in naloge:

- UČITELJA NEMŠKEGA IN ANGLEŠKEGA JEZIKA (visoka
 izobrazba), za nedoločen čas s polnim delovnim časom

- UČITELJA ANGLEŠKEGA IN NEMŠKEGA JEZIKA (visoka
 izobrazba), za določen čas od 1. 9. 1991 do 31. 8. 1992, polovični
 delovni čas

- UČITELJA MATEMATIKE (visoka izobrazba), za nedoločen
 čas, s polnim delovnim časom

- UČITELJA MATEMATIKE, RAČUNALNIŠTVA IN INFOR-
 MATIKE (visoka izobrazba), za nedoločen čas, s polnim delovnim
 časom

- UČITELJA MATEMATIKE IN STROKOVNEGA RAČUN-
 STVA (visoka izobrazba), določen čas, od 1. 9. 1991 do 31. 8. 1992,
 s polovičnim delovnim časom

- UČITELJA NARAVOSLOVJA IN POZNAVANJA BLAGA
 (visoka izobrazba), za določen čas od 1. 9. 1991 do 31. 8. 1992,
 s polnim delovnim časom

- UČITELJA STROJEPISJA IN KORESPONDENCE (višja izo-
 brazba), za določen čas, od 1. 9. 1991 do 31. 8. 1992, s polovičnim
 delovnim časom

- UČITELJA EKONOMSKIH STROKOVNO-TEORETIČNIH
 PREDMETOV (visoka izobrazba), za nedoločen čas s polnim
 delovnim časom

- UČITELJA EKONOMSKIH STROKOVNO-TEORETIČNIH
 PREDMETOV (visoka izobrazba), za določen čas, od 1. 9. 1991
 do 28. 2. 1992, s polovičnim delovnim časom

- UČITELJA GEOGRAFIJE (visoka izobrazba), za določen čas
 od 1. 9. 1991 do 31. 8. 1992 s polovičnim delovnim časom.

Pogoji: Kandidati morajo izpolnjevati pogoje, določene z Zako-
 nom o srednjem izobraževanju, in pogoje, ki jih določa program.
 Začetek dela 1. 9. 1991

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejemamo 8 dni po objavi
 razpisa na naslov: SREDNJA ŠOLA ZA TRGOVINSKO DEJAV-
 NOST CELJE, Ulica 29. novembra št. 4 z oznako: za razpis del in
 nalog.

sporočila

OD PRAKSE K TEORIJI

Filmskovzgojno izobraževanje

Filmska in televizijska vzgoja ali avdiovizualna vzgoja je v obdobjih prevrednotenja vrednot zmeraj aktualna. Medija sta za mladega človeka izredno privlačna. Vsebujeja pa tudi veliko elementov, ki zagotavljajo uspešen pretok idej med filmom ali televizijo ter njunim sprejemnikom. Teh prednosti smo se zavedali in prav zaradi njih smo pripravili učne načrte za osnovno in srednjo šolo. S filmsko ali televizijsko vzgojo naj bi razvijali občutljivost za govorico obeh medijev, njuno dožemanje in sposobnost za kritično presojo.

Ta lepa zamisel pa žal ni povsem uresničena. Učiteljev za to delo nismo sistematično pripravili. Seminarji, ki sta jih organizirala Zavod RS za šolstvo in Zveza kulturnih organizacij Slovenije, so bili edini vir njihovega izobraževanja - vendar nezadosten.

Prav zaradi tega smo se odločili, da razširimo ponudbo izobraževanja filmskovzgojnih delavcev. Poleg že razpisanih kulturnih počitnic med puljskim festivalom načrtujemo konec septembra seminar (30. 9. - 4. 10.) za šolsko leto 1991/92 po vsej

Sloveniji zanimive seminarje ob koncu tedna.

Septembrski seminar bo prvi takšne vrste. Osrednja tema bo Vizualna podoba filmskega dela. Namen seminarja je spoznati ustvarjalni delež kostumografije (predavateljica kostumografinja Milena Kumar), scenografije (predavatelj scenograf Mirko Lipužič), fotografije (predavatelj direktor fotografije Jure Pervanje) in režije (predavatelj režiser Filip Roban Dorin). Izhodišče za predavanja bo posameznikov

opus. Posebnosti njihovega dela pa se bodo odkrivale ob videoilustracijah. Za seminar bodo Mirjana Borčič, Igor Gedrih in Igor Koršič pripravili kaseto Slovenski kratki film, ki bo namenjena pouku v naših šolah. Kaseto z metodičnimi napotki bo prejel vsak seminarist kot seminarsko gradivo. Prijavnica za jesenski seminar bo objavljena v Prosvetnem delavcu tudi v prvi jesenski številki, ki bo izšla 9. 9. 1991.

MIRJANA BORČIČ

ŠE NEKAJ NADROBNOSTI

Zbor udeležencev bo v Ljubljani 29. 9. 1991 popoldne, nato se bomo z avtobusom odpeljali v Pulj, med potjo skozi Istro pa si ogledali starodavni Motovun in Limski kanal. Po prihodu namestitev v hotelu A-kategorije (Palma), večerja, prosto, 30. 9., po zajtrku, ob 9. uri začetek predavanja. Udeležencem seminarja, ki bo v prostorih zdajšnjega hotela Histria, v kongresnem delu, bodo na voljo vsi sodobni pripomočki za delo (videoprojekcija na velikem ekranu, ozvočenje, diaprojektor in epidiaskop idr.). V prostem času bodo na voljo bazen z ogrevano morsko vodo, savna, športna igrišča (tenis, košarka, minigolf idr.). Med seminarjem je preveden ogled treh celovečernih filmov, drugi filmi, ki bodo sestavni del seminarja,

so na razpolago na videokasetah.

Predviden je tudi ogled Pulja z vodičem, zlasti ogled arheoloških zanimivosti, ter obisk Brionov z otokom Vango. Udeleženci seminarja bodo nameščeni v hotelu A kategorije in imajo polni penzion. Seminar bomo končali 4. 10. 1991 popoldne in organizirali avtobusni prevoz v Ljubljano, tako da bodo lahko vsi udeleženci iz drugih krajev prišli domov pravočasno. Lahko pa boste (proti doplačilu) tudi preživeli konec tedna (5. in 6. 10. 1991) v Pulju in se vrnilo domov v nedeljo (6. 10. 1991). In zakaj ravno Pulj? Zaradi ugodnih pogojev! Za tiste, ki se želijo prijaviti že prej, objavljamo prvo prijavnico.

PRIJAVA ZA SEMINAR ZA FILMSKO VZGOJO

Podpisani(a):

Rojen(a):

Stanujoč(a) v:

Zaposlen(a):

se prijavljam za seminar za filmsko vzgojo v času od 30. 9. do 4. 10. 1991.

Kotizacija v višini 850 DEM v dinarski protivrednosti po uradnem srednjem tečaju na dan plačila bom poravnal(a) na ziro račun št. 50101-603-47462 (sklic na št. 01) do 15. 9. 1991. Namen plačila: Seminar za filmsko vzgojo. Prejemnik: INFOMEDIA 3 FILMING, Ljubljana.

Strinjam se, da ta prijava ni veljavna, če ne bom pravočasno poravnal(a) kotizacije.

Kraj in datum:

Podpis

Drž. šole in druge vzgojnoizobraževalne organizacije

naročite se

na revljo

SODOBNA

PEDAGOGIKA

To je znanstvena in strokovna revija z več kot stoletno tradicijo. Namenjena je vsem, ki se praktično ali teoretsko ukvarjajo z vzgojo in izobraževanjem.

Revija piše o:

- družinski vzgoji,
- osnovnem šolstvu,
- predšolski vzgoji,
- permanentnem izobraževanju,
- srednjem šolstvu,
- vzgoji v pluralistični družbi,
- in še kaj...
- specialni pedagogiki,
- domski vzgoji,
- izobraževanju odraslih,
- šolstvu pri zamejcih,

Nepreklicno naročamo _____ izvodov revije SODOBNA PEDAGOGIKA. Celoletno naročnino (5 dvojnih števk) 1100 din bomo poravnali po prejemu računa v desetih dneh.

Revijo pošiljajte na naslov (izpolnite s tiskanimi črkami):

Naziv ustanove: _____ žig in podpis:

Ulica: _____

Kraj s pošto številko: _____

datum: _____

Naročnino pošljite na naslov:

Zveza društev pedagoških delavcev Slovenije, Ljubljana, Gosposka 3, tel. (061) 221-832

Infomedia 3 Filming

61000 Ljubljana Pod jelskami 40 tel: 061/331-954

SLAVISTIČNO DRUŠTVO SLOVENIJE

61000 LJUBLJANA, AŠKERČEVA 12

OBVESTILO

Slavistično društvo Slovenije obvešča člane, da bo tradicionalno tridnevno strokovno slavistično zborovanje v dnevi od 3. do 5. oktobra 1991 v Mariboru (Unionska dvorana) in Ljutomeru.

Posvečeno bo spominu Frana Miklošiča (ob 100-letnici smrti) ter glede na njegovo epohalno primerjalnojezikoslovno dejavnost slavistično usmerjeno. Poglavitni temi, ob katerih se bo zvrstilo 18 vsebinsko aktualnih predavanj s področja jezika, književnosti in didaktike pouka materinščine, sta:

- SLOVENSKI JEZIK V STIKU S SLOVENSКИMI JEZIKI IN KNJIŽEVNOSTMI;
- SLOVENSKI JEZIK V STIKU Z NESLOVANSKIMI SOSEDI (književni prevodi, jezikovni učbeniki).

V izhodišču obravnavaj je tokrat slovenistika v primerjalni osvetlitvi, vidik, ki ostaja v naši stroki neupravičeno zapostavljen.

Organizatorji letošnjega zborovanja so: Slavistično društvo Slovenije, Kulturni forum Maribor in Slavistično društvo Maribor.

Prijave za rezervacijo prenočišč sprejema do 20. junija 1991 Kulturni forum Maribor, Univerzitetna knjižnica, Gospejna ulica 10, Maribor. Po tem roku bo moral vsak udeleženec sam poskrbeti za rezervacijo prenočišč v hotelih: Slavija, Turist, Orel, Zamorec, Habakuk-Pohorje.

Kulturni forum Maribor je predvidoma rezerviral v navedenih hotelih 400 prenočišč, ki so slavistom oziroma Forumu do napovedanega datuma na voljo. Prosimo, da s prijavi pohitite.

Prispevek za udeležbo znaša 600 din. Zajema: Spominski zbornik o F. Miklošiču, program in sprotne obvestila. Prispevek za ekscurzijo in gledališko predstavo bo vplačan na mestu.

Udeležence zborovanja (tudi Mariborčane in druge, ki ne potrebujejo prenočišč), prosimo, da nakažejo prispevek na isti naslov (KULTURNI FORUM MARIBOR) na ziro račun: 51800-678-47894, s pripombo: Kotizacija za zborovanje slavistov - do 15. septembra 1991. Izvršilni odbor SDS vljudno prosi vse stanovske kolege, ki se nameravajo zborovanja udeležiti, da upoštevajo navedena navodila organizatorjev, da ne bo neljubih in nepotrebnih organizacijskih zapletov.

Nadaljna obvestila bodo sledila.

S spoštovanjem in pozdravi!

Za Slavistično društvo Slovenije Kulturni forum in SD Maribor: mag. Bernard Rajh, prof. Aleš Arih, Predsednica: dr. Martina Orožen, Tajnica: mag. Irena Orel-Pogačnik Preds. SD Maribor: dr. Zinka Zorko

OBVESTILO

Slovensko društvo pedagogov obvešča vse vzgojno-izobraževalne zavode in posameznike, da je na zalogi še nekaj izvodov zbornika Položaj in perspektiva šolskega svetovalnega dela.

(Zbornik je izšel ob posvetu: Položaj in perspektiva šolskega svetovalnega dela, Maribor - marec 1991.)

Zbornik naročite na naslov Slovensko društvo pedagogov, Aškerčeva 12, Ljubljana. Cena zbornika je 600 din. Plačali ga boste po izstavitvi računa, ki ga bomo priložili zborniku.

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE LJUBLJANA, d.d.

KNJIGA O NAJMANJŠI DRŽAVI IN NAJVEČJI UMETNOSTNI ZAKLADNICI NA SVETU

230 strani
format 24,5x29 cm
150 barvnih fotografij

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov Državna založba Slovenije d.d., Knjižno založništvo, Mestni trg 26, 61000 Ljubljana.

NAROČILNICA Prosvetni delavec 6 DA, želim prejeti knjigo

VATIKAN po prednaročniški ceni 1.800,00 din

Knjigo mi takoj po izidu v mesecu oktobru pošljite po pošti.

Ime in priimek

Naslov

Pošta

Matična št. iz. os. izk. izdane pri

Zaposlitev

Naslov zaposlitve

Naročeno bom plačal(a) po prejemu računa in položnic

- v enkratnem znesku
- v dveh zaporednih mesečnih obrokih brez obresti
- v treh zaporednih mesečnih obrokih brez obresti (označite ustrezno)

Za morebitne spore je pristojno sodišče v Ljubljani.

Datum

Podpis

Ponudba velja 15 dni.

Junij 1991

NE POZABITE SHRANITI RAČUNA, SAJ BOSTE LAHKO STROŠEK ZA NAKUP KNJIGE UVELJAVILI KOT DAVČNO OLAJŠAVO.

ČISTILNA OPREMA

BENT d.o.o. 61230 Domžale tel. 061/372-285
Dragomelj 82 fax. 061/376-572

comatic

Šolam, vzgojno-varstvenim ustanovam, internatom in zavodom posebej priporočamo čistilno linijo Comatic – modele L16, L17, C40-50 in L20, za vzdrževalno čiščenje objektov, pa tudi za generalno čiščenje.

Prodajamo tudi servirne vozičke za snažilke in pribor za vsakodnevno čiščenje.

NA ZALOGI IMAMO:

- suhe globinske sesalnike Lindhaus Valzer po 11.998,00 din za gospodinjstvo, poslovne in gostinske objekte in
- mokre globinske sesalnike Pony 300 po 19.126,00 din
- stroje za ribanje, šamponiranje in loščenje
- visokotlačne pralne stroje z mrzlo in toplo vodo
- drugo opremo in pribor za čiščenje

Imamo svoj servis za čistilno opremo.

RAZSTAVNI PROSTOR IN SEDEŽ:

BENT d.o.o., DOMŽALE, Dragomelj 82,
ob cesti Javna skladišča-Domžale
tel.: 061 372-285, 061 376-572,
fax: 061 376-572

comatic

comatic

comatic

RODNA GRUDA

revija za Slovence po svetu
Magazine for Slovenes Abroad
Revista para los Eslovenos por el mundo
Revue pour les Slovenes dans le monde

RODNA GRUDA je ilustrirana mesečna revija v lepem barvnem tisku, ki jo prejema številni slovenski rojaki v 42 državah po vsem svetu.

RODNA GRUDA je revija, ki pomaga Slovencem na tujem nenehno ohranjati žive stike s staro domovino.

RODNA GRUDA je revija, ki vam pomaga odkrivati, kdo smo Slovenci, kaj pomenimo v svetu, kje so naše korenine.

RODNA GRUDA je revija za vse, ki imajo radi Slovenijo, svojo rojstno domovino ali domovino svojih prednikov.

RODNA GRUDA
61001 Ljubljana, Cankarjeva 1-II, p.p. 169, Slovenija – Jugoslavija

Celoletna naročina z letalsko poštnino vred znaša v tujih valutah: U.S.A. 20 USD, Kanada 25 CAD, Avstralija 25 AUD, Nemčija 25 DEM in enakovrednost za druge države.

Prosim, uvrstite me med redne naročnike revije RODNA GRUDA!
I wish to subscribe to the magazine RODNA GRUDA!

Ime in priimek
Name

Naslov
Adress

Kraj
City

Poštna številka
Postal Code

Država
State

Podpis
Signed

ZAHVALA IN VABILO

4. junija praznujemo v Sloveniji dan krvodajalcev. Rdeči križ Slovenije se ob tem prazniku zahvaljuje vsem krvodajalcem in organizatorjem krvodajalstva za njihovo pripravljenost, pomagati sočloveku. V preteklem letu se je na to humano akcijo odzvalo več kot 115.000 krvodajalcev; darovali so 47.000 litrov krvi, tega najdragocenejšega zdravila, ki rešuje življenja. Razveseljivo je, da postajajo krvodajalci tudi številni mladi.

Ob zahvali vsem, ki darujejo ali so darovali svojo kri, vabimo na to humano akcijo tudi tiste, ki je niso še nikoli darovali.

Humanost je najtrdnjša vez, ki nas združuje.

Rdeči križ Slovenije

PREDDVOR

Slovesnost za mlade bralce

Knjige še niso pozabljene in učenci še zmeraj radi segajo po njih – tako sem premišljevala ob letošnji sklepni prireditvi branja knjig za bralno značko.

Dvorana je bila polna, saj smo poleg učencev povabili tudi starše. Za prijeten začetek so poskrbeli člani mladinskega pevskega zbora (pod vodstvom Irene Varl), najboljši med osnovnošolskimi zbori v kranjski občini. Učenci so recitirali svoje pesmi in prav zanimivo je bilo prisluhniti razmišljanjem mladih ustvarjalcev.

V drugem delu prireditve smo se srečali z dramskim igralcem, letošnjim dobitnikom Severjeve nagrade – najvišjega priznanja za ljubiteljske igralce – domačinom, sovaščanom Kondijem Pižornom.

Tekmovalcev za bralno značko je bilo zelo veliko, v enem razredu so sodelovali kar vsi učenci. Razveseljivo je, da se učenci pogovarjajo o knjigah ter jih drug drugemu priporočajo za branje. Takšen prijateljski nasvet je največ vreden.

FRANCKA ŽUMER

LITERARNA UMETNINA, KI SE USEDE V UHO IN DUŠO

V svetovni in domači literarni zakladnici so dela, ki se nam nepozabno vtisnejo v spomin. Prebirali smo jih morda že v mladosti in se tudi pozneje radi vračali k njim. Bila so živa vez med nami in ustvarjalčevo umetniško besedo, nas razveseljevala, plemenitila in nam razkrivala različnost življenja.

Z zbirko Živa beseda pa segamo še globlje in bolj pristno v literarno umetnino. Poleg knjig so v njej tudi kasete, ki nam literarna dela predstavijo svojev

vrstno, enkratno z živo igralsko besedo naših priznanih dramskih umetnikov. Ponuja nam torej dvojni užitek: s knjigo za tiho in mirno branje in razmišljanje ter s kaseto za poslušanje. Ali bolje rečeno: da se nam literarna umetnina »usede« v uho in dušo.

Zbirko Žive besede lahko naročite pri založniških poverjenikih, v vseh knjigarnah ali pa na naslov ZALOŽBA MLADINSKA KNJIGA, Titova 3, 61000 LJUBLJANA. Lahko pa pokličete po telefonu 061 433 098.

založba
mladinska
knjiga

NA KNJIŽNI POLICI SO IZ PRIČUJOČE ZBIRKE IZŠLA PRVA DELA:

MALI PRINC

Antoine de Saint Exepury,
prev. Ivan Minatti

Delo je čudovita pesem v prozi o večnem in nikoli pozabljenem otroštvu.

BUTALCI

Fran Milčinski

Šaljive zgodbe neprekosljivega humorista so še prav tako zabavne kot ob svojem nastanku.

BARBARA

Jacques Prevert, prev. Aleš Berger

Izbor pesmi priljubljenega francoskega pesnika tega stoletja. Ta literarna umetnina prinaša največ ljubezenskih pesmi, predstavljeni pa so tudi drugi motivi.

LJUBLJANA

Slovenska metropola

Vabi dijake in učence

Ljubljanski dijaški domovi bodo spet odprli vrata turističnim obiskovalcem.

Od 24. 6. do 25. 8. se priporočajo:

DIJAŠKI DOM IVANA CANKARJA

Poljanska 26–28, tel. 318 577 in 318 948

DOM UČENCEV BEŽIGRAD

Kardeljeva ploščad 28, tel. 342 867

DOM SREDNJIH ŠOL

Gerbičeva 51 a, tel. 332 911

Cena nočitve v triposteljni sobi:

učenci – 12 DEM

drugi gosti – 15 DEM

Vabimo Vas, da si ogledate znamenitosti mesta s turističnim vodnikom.

Dve- do triurno vodstvo za skupino šolarjev: 750 din.

Specializirano vodstvo, posebno o delu arh.

Jožeta Plečnika, arh. Maksa Fabianija in pesniku Prešernu ali baročni Ljubljani itd.: 930 din.

Natančnejše informacije in naročila:

TIC, Titova 11, tel. 215 412.